

Vrede

ETHIOPIE

WEEKBLAD VOOR INTERNATIONALE POLITIEK EN VREDESPROBLEMEN

20ste Jrg. - nr. 162 - APRIL 1977

DE HOOP...

GOAL

„VREDE” Studie- en informatiecentrum
voor vredes- en ontwikkelingsproblematiek
v.z.w.

maandblad 10 nrs. per jaar

REDACTIE-BEHEER
PUBLICITEIT :

Onderbergen 51 - 9000 Gent
Prk : 000-0956015-80
- Vrede v.z.w. - 9000 Gent
tel. 091/ 23.82.52

LEESGLD :

250 fr. per jaar
25 fr. per nummer.

STEUNABONNEMENT : 500 fr.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER :

Michel Vanderborght
Dreef 10a
9401 Pollare

REDACTIE :

Theo Bailleul, Paula Burghgraefe,
Nadine Crappé, Paul Wagemans,
Chantal De Smet, Jules Verhelst
Jean-Pierre Everaerts, Luc Kongs,
Griet Maréchal, Michel Tanret,
Kathleen Steel, Luk Vermeire,
Jan Verwest, Bob Wolstijn,
Wilfried De Vlieghere, Elic t'ha,
Brigitte Van Maele.

REDACTIESECRETARIS :

Jo De Schuyter

HOOFDREDACTEUR :

André De Smet

VASTE MEDEWERKERS :

Frans De Winter, Ward Ruyslinck,
Staf Schmidt, Jan Van Calsteren,
Jos Wolles, Janine De Rop

Centrum voor UNO-recht (V.U.B. - Brussel)

Centrum voor Latijns-Amerika (Roermond)

ABONNEMENTENDIENST :

Lotty Verwest, Carlos Van Vooren

„Vrede” wil de spreekbuis zijn van al diegenen die - door degelijke informatie of voorstellen - een bijdrage willen brengen tot de internationale ontspanning.

De redactie doet dan ook beroep op de medewerking van al diegenen die hiertoe kunnen bijdragen.

De ondertekende artikels beantwoorden dan ook niet noodzakelijkerwijze aan het standpunt van de redactie.

OFFSET DRUK :

Beschutte Werkplaats, Landegem.

	Blz.
EDITORIAAL	3
En de buitenlandse politiek ?	3
OP DE UITKIJK	4
Staat Frankrijk op een keerpunt ?	4
Politieke kaart van de Franse steden	5
BINNENLAND	6
Overlegcentrum voor de vrede	6
EUROPA	8
Gevolgtrekking na Helsinki	8
DERDE WERELD	10
Basisbehoeften als ontwikkelingsstrategie (deel II)	10
LATIJS-AMERIKA	13
Chili	13
Drie jaren tirannie	13
Pinochet meer dan ooit geïsoleerd	14
VREDESINITIATIEVEN	15
Uitnodiging	15
AFRIKA	16
Ethopië	16
De moeizame en bloedige revolutie	16
AZIE	19
De situatie in Oost-Timor	19
BEWAPENING EN ONTAPENING	22
Stop wapenhandel	22
Defensie-uitgaven van de Navo-landen 1949-1976	25
KULTUUR	26
Kunst is strijd	26
VREDESFONDS	28
OPVOEDEN TOT VREDE	29
De rol van de onderwijzer	29
AANVULLENDE KORTE BERICHTJES.	

EN DE BUITENLANDSE POLITIEK ?

Ons land kent zijn zoveelste regeringscrisis. De moeilijkheden op het economisch en sociaal vlak - gedeeltelijk aangevuld met communautaire problemen - worden als basis reden opgegeven voor de huidige crisis.

Het is echter opvallend dat niet alleen België maar ook andere landen met ongeveer identieke zorgen te kampen hebben. In de ganse wereld zitten regeringsleiders te piekeren over plus minus dezelfde problemen. Werkloosheid, inflatie, stijging van de levensduurte zijn overal schering en inslag. Zes miljoen werklozen voor de negen van EEG is zeker geen klein bier. De plannen die, steeds en opnieuw, in de verschillende landen als „het“ wondermiddel worden vooropgesteld blijken steeds op een mislukking uit te draaien. Hierop volgen dan, zoals bij ons, verkiezingen die dan toch opnieuw geen fundamentele oplossingen in het perspectief stellen.

Nederland gaat het, zoals wij, ook via de stembus proberen. In de „Duitse Bonds Republiek, waar men over het „economisch hoogtepunt“ heen is, hebben de regeringspartijen tijdens recente verkiezingen reeds het gelag moeten betalen ; de ploeg Giscard, Chirac, Barre kreeg in Frankrijk een eerste strafping voor de door haar gevoerde politiek ; de Engelse Labour kan slechts, door allerhande karpersprongen, met moeite het hoofd boven water houden ; de Italiaanse Kristen Demokraten staan met hun regering op het randje van de afgrond... We kunnen zo verder gaan. Het schijnt niet zo'n groot verschil uit te maken welke partij in West-Europa de regeringstouwtjes vast houdt. De EEG, eens het zo geprezen wondermiddel tegen alle kwalen, blijkt eveneens niet aan de gestelde verwachtingen te beantwoorden.

Het kwaad en de oorzaken zijn dus heel breed verspreid. De regeringsleiders, die een of ander bilan van hun werking voorleggen laten trouwens nooit na er de nadruk op te leggen dat het ook de buurlanden moeilijk gaat. Ieder van hen vindt zelf wel een sektor waarin het elders nog slechter gaat. De verantwoordelijkheid voor inflatie en werkloosheid wijst men af.

Het gaat hierbij volgens dezelfde formule als met die geheimzinnige „speculanten“ die steeds worden bovengehaald bij een of andere monetaire crisis.

Alhoewel dus ieder de nauwe relatie en de invloed van de internationale politiek op het beleid van een land bepaald staat men er perplex van dat dit probleem tijdens parlamentsverkiezingen gewoonweg niet aan bod komt. Toeval of gewild ? Of gaat het eenvoudig weg om machteloosheid ?

We zouden dit kunnen besluiten uit een bijdrage van M. Ruys in De Standaard waarin we o.m. lezen : „Voor een land als België aan buitenlandse politiek doen is erg moeilijk. Als machtsfactor telt het nergens mee. Het heeft nog geen tien miljoen inwoners, is amper een voorschoot groot, en zit ingekapseld in supra- en internationale organisaties, die beslissingen treffen zonder dat Brussel de besluitvorming zwaar kan beïnvloeden. In zo'n land minister van buitenlandse zaken zijn is ondankbaar en frusterend. De man kan nooit eens een pluim op zijn hoed steken...“.

Als bekendheid kan dit er nog al door. Wil dit zeggen dat we ons moeten beperken tot „amen“ zeggen en alles aanvaarden wat ons wordt voorgeschoteld ?

Wil dit betekenen dat, vaststellende dat een deel van onze moeilijkheden ons door anderen opgedrongen worden, we ons hier eenvoudig weg moeten bij neerleggen ?

We kunnen en moeten ons op het vlak van de buitenlandse politiek zeker heel wat vragen stellen. Deze gaan van onze houding tenoverstaan van de landen van de derde wereld, alover de steun van Mobuto en Zuid-Afrika, de handelsbetrekkingen tussen Oost en West, Helsinki en de ontwapeningskonferentie te Wenen, de politiek van de EEG en onze houding in de NAVO. We kunnen ook niet vergeten dat, als een verlengstuk van onze buitenlandse politiek, minister VDB het haantje vooruit kan spelen en de militaire uitgaven steeds maar kan opdrijven.

Dat in een periode van economische moeilijkheden een regering het kapmes zet in allerhande sectoren, gezondheidsdienst, onderwijs, sociale voorzieningen enz., terwijl de kredieten voor bewapening steeds maar de hoogte ingaan vraagt toch wel enige bedenking.

Het Overleg Centrum voor de Vrede heeft gelijk gehad de politieke partijen er even aan te herinneren dat de Buitenlandse politiek een belangrijke plaats moet krijgen in hun programma. Maar niet alleen in de programma's maar ook in de praktische toepassing.

Er zijn voldoende voorbeelden die aantonen dat een klein land zijn eigen aangezicht kan bewaren. Er is reeds voldoende herhaald dat de kleine landen, afzonderlijk of in groep, op het vlak van ontspanning en ontwapening een belangrijke rol te vervullen hebben.

We dachten dat het goed was dit vandaag te onderlijnen omdat we geloven dat, zolang op dit vlak geen andere richting wordt ingeslagen we gedoemd zijn een politiek te ondergaan die ons door anderen wordt opgedrongen. Met alle gevolgen vandien.

Ook voor wat betreft de bestaansmogelijkheden van onze bevolking.

STAAT FRANKRIJK OP EEN KEERPUNT ?

De overwinning die de Franse linkerkzijde tijdens de vorige maand gehouden gemeenteraadsverkiezingen heeft geboekt, doet in alle middens, heel wat vragen oprijzen. Door alle politieke waarnemers, in binnen en buitenland, maar ook door een belangrijk deel van de openbare opinie werden deze verkiezingen nu eenmaal als een test beschouwd. Een soort algemene repetitie voor de parlementsverkiezingen die volgend jaar (eveneens in de maand maart) moeten plaats hebben. Een minder ongunstige uitslag had Giscard er wellicht kunnen toebrengen vervroegde verkiezingen uit te schrijven. De nederlaag van de meerderheid en de huidige slechte economische toestand zullen hem hiervan vandaag zeker doen afzien. Ten ware hij er in slaagt, op een voor hem gunstig moment, een probleem te vinden waarop hij vermeent de konfrontatie te kunnen wagen.

Uit de genoteerde uitslagen blijkt dat links in het land nu over de meerderheid beschikt. Zelfs uit de nog al tendentieuze cijfers die Minister van Binnenlandse Zaken Prins Poniatowski naar voor brengt blijkt dat links een winst boekte van 3,6 procent en vandaag de 51 procent overschrijft. Ondanks de opgelopen nederlaag schrijft hij aan de regeringsmeerderheid - waaronder hij alle krachten die niet duidelijk tot links behoren - niettemin een winst toe die gaat van 46,4 procent naar 46,6 procent.

De linkse meerderheid die nu tot stand kwam in zeer talrijke nieuwe steden en gemeenten is echter niet van aard om de positie van de vrienden van Giscard te verbeteren. Integendeel.

Zelfs in de traditionele conservatieve bolwerken, zoals Bretagne b.v. kwam het tot een aanzienlijke doorbraak. Wat hierbij zeker opvalt is het feit dat alle progressieve krachten, o.w. talrijke kristene organisaties zoals b.v. de KAJ e.a. zich resoluut achter de verdedigers van „Le programme commun“ hebben geschaard. Deze evolutie is eveneens waar te nemen onder de middenlagen, middenstanders en boeren die onomwonden de politiek van Giscard-Barre-Chirac hebben veroordeeld.

Wat hier eveneens ten eerste opvalt is het feit dat door de regeringspartijen gevoerde anti kommunistische campagne steeds minder vat krijgt op de bevolking. De Franse K.P. behield niet alleen de meerderheid in vijftig grote steden waar ze voordien de leiding had maar wist in twee en twintig nieuwe steden - en niet de kleinste - de meerderheid te verslaan. De leiders van de regeringspartijen hebben hieruit geen les getrokken. In hun commentaar over de verkiezingsuitslagen gaan ze verder met hun misprijzende uitlatingen over de „kollektivisten“ „les socialo-communistes“ en het kommunistisch gevaar. Het belang van deze verkiezingsuitslagen is de politieke en economische middens niet ontgaan. Kenmerkend hiervoor waren de prijsdalingen op de Beurs te Parijs, in bezonder van de waarden van die ondernemingen, waar

van in het Gemeenschappelijk Regeringsprogramma van links voorzien wordt dat zij zullen genationaliseerd worden. Bij ons was het wel opvallend dat in een krant als „De Standaard“ (eigendom van sterke financiële groepen) deze belangrijke Franse verkiezingsuitslagen zelfs de voorpagina van deze krant niet haalden. Wil dit zeggen dat hoofdredakteur Manu Ruys zo weinig belang hecht aan de politieke ontwikkeling in ons buurland dat tevens onze belangrijkste handelspartner is ?

De leiders van de Franse regeringspartijen sloven zich uit om argumenten naar voor te schuiven die hun nederlaag zouden kunnen verdoezelen. De nadruk wordt dan in hoofdzaak gelegd op de verdeeldheid in de regeringsmeerderheid o.m. de strijd om de hoofdrol in de „majorité“ tussen de R.I. van Giscard, Ponia, d'Ornano en Barre en Chirac van de RPR die enkele tijd geleden als eerste minister de laan werd uitgestuurd. Nu het bestaan van de verkiezingsstelsel, dat nauwkeurig door hen werd uitgewerkt, door de samenwerking van links tegen hun is uitgevallen spreken anderen opnieuw van de noodzaak van het evenredig stemrecht. Ze vergeten hierbij echter dat links steeds voorstander is geweest van het evenredig stemrecht en de invoering hiervan in haar regeringsprogramma voorziet. Het ligt voor de hand dat geen enkele demokraat een verkiezingsstelsel kan voorstaan dat zoals dit nu het geval is in de steden van meer dan 30.000 inwoners - alle gemeenteraadszetels aan één lijst toewijst die meer dan 50 procent van de uitgebrachte stemmen haalt in de eerste stemronde of aan de partij die een gewone meerderheid heeft in de tweede ronde. Dit alles raakt echter de grond van het probleem niet. Deze is en blijft de groeiende ontevredenheid tegen een beleid dat aan de werkende bevolking geen uitkomst meer biedt. Een anderhalf miljoen werklozen, een ondanks alle mogelijke plannen verder hollende inflatie steeds moeilijker levensmogelijkheden zijn nu eenmaal problemen die door de werkende bevolking niet langer aanvaard worden. In een land als Frankrijk, waar zich duidelijk een alternatief aftekent en een duidelijk regeringsprogramma door de oppositie wordt naar voor gebracht, is het duidelijk dat zich doorheen de recente verkiezingen zich steeds meer mensen - uit alle bevolkingslagen - zich hierachter scharen omdat dit het enige perspectief wordt voor de toekomst.

President Giscard en zijn bondgenoten, hebben noch de wil noch de mogelijkheden om deze werkelijke noodzakelijke omwenteling tot stand te brengen. In zijn met veel ophef aangekondigde „hervormingen“ het in stadskledij afwandelen van de Champs Elysees, het maandelijks praatje bij de haard, een avondmaal bij de man van de straat of een andere tonaliteit voor de Marseillaise heeft de Fransman geen brood. De tijd is aangebroken dat werkelijke en grondige veranderingen in de maatschappij niet langer meer kunnen uitgesteld worden.

POLITIEKE KAART VAN DE FRANSE STEDEN VAN MEER DAN 30.000 INWONERS

Voor wat betreft de steden van meer dan 30.000 inwoners hebben de partijen van het „Programma Commun“ (Socialisten, Kommunisten en Linkse Radicalen) nu de meerderheid in 155 steden.

Het links front zal nu het beleid voeren onder leiding van een socialistisch burgemeester in 81 steden (voordien 46), een kommunistisch burgemeester in 72 steden (voordien 50) en de linkse radicalen in 2.

Slechts drie steden, voordien onder socialistisch beleid, gingen over naar de meerderheid: Cambrai, Maubeuge en Quimper.

In de loop van de komende zes jaar zullen volgende belangrijkste Franse steden door de hieronder geciteerde beleidsmeerderheid worden beheerd:

Resultaten na de eerste stemronde:

Ales (PCF), Amiens (PCF), Angers (PS), Antibes (Radic.), Argentieul (PCF), Arles (PCF), Arras (PS), Athis Mons (PCF), Aubagne (PCF), Auxere (R.I.), Avignon (PS), Bastia (MRG), Bayonne (meerderheid), Beauvais (PS), Besançon (PS), Blois (Ref), Bordeaux (RPR), Boulogne (PS), Brest (PS), Cambrai (RPR), Caen (PS), Calais (PCF), Cannes (div. gauche), Chalons sur Marne (PCF), Charleville (PS), Châtelleraut (CNIP), Cherbourg (PS), Clermont Ferrand (PS), Compiègne (PS), Corbeille-Essonnes (PCF), Creil (PS), Dijon (RPR), Douai (RPR), Dulinkerke (RPR), Echirrolles (PCF), Epinal (PS), Garges la Gonesse (PCF), La Ciotat (PCF),

La Rochelle (MRG), La Seyne (PCF), Le Havre (PCF), Lens (PS), Lievin (PS), Limoges (PS), Lorient (PS), Maubeuge (ex PS), Meaux (PS), Melun (RPR), Montauban (PS), Montbelliard (PS), Montluçon (PCF), Nevers (PS), Nîmes (PCF), Pau (PS), Reims (PCF), Roanne (PS), Roubaix (PS), Rouen (CDS), St. Guentir (PCF), St. Martind'Herès (PCF), St. Nazaire (PS), Sarcelles (PCF), Sete (PCF), Straatsburg (CDS), Tarbes (PCF), Tours (meerderh.), Troyes (RPR), Valence (PS), Valenciennes (RPR), Venissieux (PCF), Vierson (PCF), Quimper (RPR), enz.

Resultaten na de tweede stemronde:

Aix en Provence (PS), Ajaccio (Bonapartisten), Albi (PS), Alençon (PS), Angoulême (PS), Annecy (meerderh.), Beziers (PCF), Bourges (PCF), Carcassonne (PS), Colmar (CDS), Grasse (PCF), Grenoble (PS), Laval (PS), Le Mans (PCF), Macon (PS), Marseille (PS), Metz (CDS), Montpellier (PS), Nantes (PS), Nice (R.I.), Orleans (Rad), Parijs (RPR), Poissy (PCF), Poitiers (PS), Rennes (PS), Rijsel (PS), St. Etienne (PCF), Tionville (PCF), Toulon (R.I.), Toulouse (R.I.), Tourcoing (PS), Vichy (R.I.), enz.

CDS - *Centre Démocratie et Progrès (regeringsmeerderheid),*

R.I. - *Républicain et Indépendant (regeringsmeerderheid),*

RPR - *Rassemblement pour la République (Chirac-regeringsmeerderheid),*

PS - *Parti socialiste (Links front),*

MRG - *Mouvement Radical de Gauche (links front),*

PCF - *Parti Communiste Français.*

BROCHURES

Pas verschenen.

De Slotakte van de Konferentie van Helsinki over Veiligheid en Samenwerking.
Prijs: 50 fr. plus 10 fr. port.

„Kristenen en Marxisten in het socialisme“.
Referaten gehouden door de heren W. Heyl (CDU) en F. Harder (SED), beiden uit de DDR op een aantal voordrachten die in Vlaanderen gehouden werden in november 1976.
Prijs: 30 fr. plus 7 fr. port.

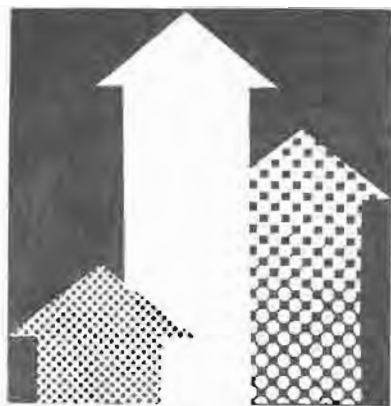
dekoratie.
PUBLICITEIT

meubeldekoratie

Janverwest *
Jos lamarcq *

Valleiweg 3 - 9220 Merelbeke — ☎ 091 - 30 80 53

dokument

OVERLEGCENTRUM VOOR DE VREDE

NOTA AAN DE POLITIEKE PARTIJEN.

Het Overlegcentrum voor de Vrede, waarbij vijf en twintig nationale organisaties aangesloten zijn, bewust van de belangrijkheid van de Buitenlandse politiek in 's lands beleid heeft het wenselijk geoordeeld aan alle politieke partijen desbetreffende haar standpunt bekend te maken.

In onderstaande nota heeft het O.C.V. de essentiële problemen die op langere of kortere termijn dienen aangepakt. De politieke partijen dienen, wanneer ze werkelijk bekommerd zijn om vrede, ontspanning en ontwapening, met deze voorstellen rekening te houden.

*

*

*

VOORSTELLEN VOOR EEN PARTIJPROGRAMMA ROND HET THEMA - VREDE - ONTSPANNING EN ONTwapENING.

In het kader van de uitwerking van de partijprogramma's in voorbereiding van de parlementaire verkiezingen, wil het O.C.V. een aantal globale voorstellen formuleren.

Deze voorstellen, die een verdere konkretisatie zijn van de Beginselverklaring van het O.C.V. kunnen eventueel afzonderlijk door de bij het O.C.V. aangesloten organisaties worden aangevuld.

Gezien het belang en het groeiende interesse van de publieke opinie voor de huidige problematiek rond vrede, ontspanning en ontwapening, zijn leden van het O.C.V. steeds bereid om hierover met de geëigende partij-instanties van gedachten te wisselen.

BELGIË ALS LID VAN DE NAVO.

Op langere termijn :

- Op elkaar afstemmen van de inspanningen van het NAVO - en het Warschaupakt om de militaire confrontatie af te zwakken en tot ontwapening te komen.

BINNENLAND

- Verhinderen van alle inspanningen die de verdeling van Europa in militaire blokken zou verstevigen of aanwakkeren, of het oprichten van nieuwe militaire groeperingen in de hand zou werken.
- Op basis van politieke onderhandelingen geleidelijk en gecontroleerd afbouwen van het NAVO - en het Warschaupakt en beide vervangen door een kollektief veiligheidssysteem in Europa.
- België moet samen met de andere kleine Europese landen van de NAVO het defensie karakter van de organisatie geloofwaardig maken en streven naar ontspanning en ontwapening.

Op kortere termijn :

- Konkrete resultaten bereiken tijdens de Onderhandelingen over wederzijdse vermindering van strijdkrachten en bewapening in Centraal Europa (Wenen), en ondertussen het wederzijds bevrozen van de bewapeningsinspanningen.
- Nieuwe maatregelen nemen om het wederzijds vertrouwen, in overeenkomst met de vertrouwenswekkende maatregelen in de Slotakte van de KEVS, te versterken.
- Beperken van bewapening in Noord-Europa, de Balkan en het Middellandse-zeegebied.
- Verminderen van de Buitenlandse troepensterkte.
- Het onderzoeken, binnen de NAVO, op welke wijze nucleaire taken door België en het opslaan van kernwapens op ons grondgebied, zouden kunnen worden opgeschort.
- Erkennen dat de tactische nucleaire wapens als enige functie, alleen maar het verhinderen van het gebruik door de tegenstander mogen hebben.
- Afbouwen van taken binnen de NAVO die niet tot het terrein van de directe verdediging behoren en het overhevelen van deze opdrachten naar bestaande of daartoe op te richten instanties.
- Positieve aanpak van de ontwapeningsvoorstellen zoeken naar verantwoorde voorstellen binnen de NAVO en een positieve houding aannemen ten aanzien van zulke voorstellen die uitgaan van het Warschaupakt.
- Verzet tegen het oprichten van NAVO-steunpunten buiten het huidig voorziene gebied.

BELGIË EN DE STRATEGISCHE BEWAPENING.

- Initiatieven nemen en steun verlenen tot realisatie van volgende maatregelen.

Op langere termijn :

- Totale stopzetting van kernproeven door alle Staten.
- Officiële verzaking aan het gebruik van kernwapens en hun buiten de wet stelling.
- Stopzetting van de produktie en de verdere ontwikkeling van kernwapens en vernietiging van hun stocks.
- Het verbieden van de ontwikkeling en de produktie van nieuwe massale vernietigingswapens.

- Totaal verbod van chemische-, biologische en meteorologische wapens.

Op kortere termijn :

- Efficiënter maken van de bestaande akkoorden in verband met de nucleaire proliferatie.
- Afsluiten van akkoorden om een accidenteel uitlokken van een atoomoorlog te voorkomen.
- Het scheppen van atoomvrije zones binnen Europa.
- Het afwijzen, onder welke vorm ook, van een West-Europese kernmacht.

BELGIE EN ZIJN INTERNE SITUATIE.

Met de steun van de overheid overgaan tot :

- Het bevorderen van het streven naar vrede bij volwassenen en jeugd o.m. door aangepast onderwijs en inschakelen van radio en T.V. en het steunen van de organisaties en instellingen die zich voor deze doeleinden inzetten.
- Het oprichten van een eigen autonoom „vredesinstituut“ met een zekere specialisatie t.a.v. de bestaande (Zweden, Groot-Brittannië, Nederland, Noorwegen, Duitse Bondsrepubliek, Finland, Oostenrijk, e.a.).
- Een plan uitbouwen, gesteund op nationale solidariteit om de wapenfabricatie buiten eigen defensie en een defensieve NAVO te verwezenlijken. Ter plaatse een reconversieplan uitvoeren, dat de aanwezige arbeidskrachten omschakelt in hun bestaande kwalificaties.
- Het nemen van de nodige wettelijke schikkingen ter regeling en controle van de wapenhandel en wapen-transporten.

Streven naar vermindering van de defensie-inspanningen, tot een algemeen aanvaarde veiligheidsdrempel.

Streven naar objectieve informatie van de publieke opinie.

BELGIE IN HET KADER VAN WEST-EUROPA.

Inzet voor de uitbouw van een civiel, sociaal, humaan en solidair Europa waarbij het veiligheidsbeleid grondig moet worden veranderd en een actieve vredespolitiek gevoerd.

Streven dat de Europese Unie zich zou uitbreiden tot al de daarvoor in aanmerking komende landen en samen op een politiek realistische wijze nadenken over een alternatief voor de NAVO.

Wapenstandardisatie en wapenontwikkeling mogen geen motor worden voor een verdere economische of politieke integratie.

De realisatie van dergelijke West-Europese Unie kan best samengaan met andere vormen van georganiseerde samenwerking met :

- De andere partners van de NAVO,
- De socialistische landen in Europa op basis van de Slotakte van de KEVS,
- Andere geïndustrialiseerde of ontwikkelingslanden.

BELGIE IN HET GEHEEL VAN EUROPA.

Het loyaal aanvaarden en erkennen van de politieke draagwijdte van de Slotakte van de K.E.V.S. (Helsinki) en het objectief streven naar vredesverhoudingen binnen Europa.

Verdere toepassing en konkretisatie van de Slotakte van de K.E.V.S. over de samenwerking op het gebied van economie, wetenschap, techniek, milieu, humanitaire en andere domeinen en het regelen van geschillen op vreedzame wijze.

Het geheel en elk van de delen van de Slotakte in het beleid integreren en zich niet opsluiten in één van de vele doelstellingen.

Het opnemen binnen deze optiek van de zorg voor de eerbied van de mensenrechten in een globaal vredesstreven.

Het steunen van alle initiatieven die de kleinere landen in Oost en West meer ruimte geven voor eigen ontplooiing en het laken van alle maatregelen die bepaalde vormen van dominantie veroorzaken.

Het oprichten van instanties rond de Slotakte van de K.E.V.S., waar op een permanente manier uitwisseling, overleg en samenwerking kan georganiseerd worden rond elk van de grote thema's van de Slotakte.

BELGIE EN DE SITUATIE IN DE WERELD.

Regelmatig informeren, over de vredesopbouw binnen Europa in het kader van de Verenigde Naties, om te voorkomen dat de ontwikkelingslanden louter toeschouwer zouden zijn.

Bij de vredesopbouw kan speciaal gedacht worden aan :

- De eerbiediging van de beslissingen van de V.N.,
- De steun aan de Wereldkonferentie van de V.N. over de ontwapening en het ijveren voor een internationale instelling voor wapenbeheersing en ontwapening,
- De vermindering van de bewapeningsuitgaven mede ten voordele van de oplossing van de grote problemen van de mensheid in de wereld,
- Stelselmatig de discussie aangaan over de vredesvoorstellen die door andere naties worden gedaan,
- Permanent een afdeling politie-strijdkrachten ter beschikking stellen van de V.N.
- De aktes van de V.N. regelmatig bekend maken.

Het ontwikkelen van initiatieven voor de beëindiging van conflictsituaties buiten Europa, waar West-Europa sterk bij betrokken is : Midden-Oosten, Zuidelijk Afrika.

GEVOLGTREKKING NA HELSINKI

DE ONTSPANNING MOET DOOR ALGEMENE ONTwapening GEVOLGD WORDEN !

(DEEL III) door Robert De Gendt

f. Zesde opwerping :

Ontwapening bedreigt het aantal arbeidsplaatsen.

De praktijk toont in geen geval aan, dat de bewapening een volledige werkverschaffing garandeert. Het land met de grootste wapenproductie, de USA, registreerde b.v. steeds een hoge werkloosheid, of er nu hoogconjunctuur of crisis was. Omgekeerd hadden landen met een geringe wapenproductie, b.v. Japan, geen of slechts een klein aantal werklozen.

Een omschakeling van de wapenproductie op een vredes-economie, en dat zonder crisis, is zeker mogelijk. De UNO-brochure „De sociale en economische consequenties der ontwapening” toont dit ten andere duidelijk aan. Enkel tijdige voorzorgen van staatswege, door het uitwerken van programma's op diverse gebieden, zijn hiervoor nodig.

Daarbij moet nog in acht genomen worden, dat de kosten per arbeidsplaats in de wapenindustrie veel hoger liggen dan gemiddeld. Dat houdt in dat investeringen in de gewone industrieën ongeveer viermaal zoveel arbeidsplaatsen kunnen creëren als die in de wapenindustrie. Het is enkel te wijten aan een tekort aan informatie, wanneer velen een hogere wapenproductie verlangen om de arbeidsplaatsen veilig te stellen. Wie winst boekt door de bewapening probeert natuurlijk met alle manipulatie-mogelijkheden de openbare opinie in die richting te beïnvloeden. Daarbij beantwoordt de bewering, dat er zonder bewapening geen volledige tewerkstelling en geen economische groei te bereiken zijn, aan dezelfde belangen en aan dezelfde ideologie ; beide immers proberen te suggereren dat er zonder bewapening geen garantie op vrede kan bestaan.

Het gehele ontwapeningsthema mag niet negatief benaderd worden. We mogen niet vragen : „Brengt de ontwapening de arbeidsplaatsen in gevaar ?” Integendeel, want de vraag die we ons moeten stellen is : „Hoe kunnen de arbeidsplaatsen door ontwapening beter gewaarborgd worden ?”

g. Zevende opwerping :

Een sterke wapenindustrie en niet afnemende wapenexport dienen onze belangen.

Een sterke wapenindustrie leidt onder de voorwaarden

van het westelijk maatschappijstelsel - een structuur dus met een hoge monopoliseringsgraad in de economie en een ontwikkelde technologie - tot een militair-industrieel complex (MIK), zoals dat vanaf 1945 in de USA is begonnen groeien.

Door de nauwe samenwerking onder de generaals, de wapenconcerns, en delen van het staatsapparaat ontstaat een belangenvlechtwerk, dat door het grote publiek nauwelijks kan doorzien, laat staan gecontroleerd worden. Dat samengaan evolueert bovendien tot een staat in de staat. VS-president Eisenhower waarschuwde in zijn afscheidstoespraak : „In het regeringsapparaat moeten we vooral voor een te grote invloed van het militair-industrieel complex op onze hoede zijn, want de mogelijkheid tot een noodlottig opkomen van misplaatste macht bestaat dan wel degelijk”.

Alle tot nu toe ingestelde onderzoeken over het MIK wijzen in een zelfde richting : op buitenlands gebied organiseert het MIK - door het aanwerven meestal van geheime agenten - provocaties, spanningen en internationale crisis, om daaruit de noodzaak van een sterkere bewapening te kunnen afleiden en die ook te rechtvaardigen. Het MIK beperkt de politieke handelingsruimte van de regeringen in zoverre, dat het alle problemen met militaire middelen probeert op te lossen.

Op binnenlands gebied - en soms ook in het buitenland - zet het MIK enorme sommen in : ten eerste om bekende voorstanders voor zijn methodes te winnen ; ten tweede om de bevolking - door het zaaien van paniek, door bedreigingsanalyses en het oproepen van „vijanden” - tot het tolereren van stijgende bewapeningsuitgaven te bewegen, en ten derde om de tegenstanders van zo'n politiek te belasteren, te isoleren, onder druk te zetten of zelfs uit te schakelen.

De huidige Lockheed-Affaire is maar de top van een ijsberg. Door invloed op de massamedia, door de noodzaak van de nationale verdediging op school ingang te doen vinden en door „lobbies” binnen de parlementen wordt geprobeerd een politiek klimaat te scheppen, dat de vraag naar „meer wapens”, naar „grotere militaire macht” en naar „minder onderhandelingswil” t.o.v. de potentiële tegenstanders, om zo te zeggen als „wil van het volk” laat voorkomen.

Het MIK met zijn sterke wapenindustrie bedreigt niet alleen de ontspanning en de democratische rechten, maar ook de sociale veiligheid en alle humane toekomstperspektieven.

*

*

*

Militaire machtsblokken vergelijken is geen kinderspel, niet alleen omdat alle gegevens niet altijd met getallen te verklaren zijn, maar ook omdat „tegenstanders” zich er gemakkelijk toe laten verleiden verouderde en nieuwe

wapens en wapensystemen in dezelfde kolom in te vullen.

Daarbij bevinden de USA en de USSR zich in een principiële verschillende geopolitieke situatie; meer zelfs beide grote machten hebben hun militaire macht in vele opzichten erg verschillend opgebouwd.

Wanneer men vergelijkt, moet men goed weten wat men vergelijkt. Daarom is het begrijpelijk dat zelfs instituten die proberen over de situatie objectief verslag uit te brengen (zoals SIPRI of het Instituut voor Strategische Studies) wel geciteerd, maar ook nog dikwijls gecontesteerd worden.

Men moet dus proberen de strategische en geopolitieke verschillen juist te verklaren.

Het zogenoemde Sovjet-overwicht merkt men uiteindelijk enkel bij de landmacht (meer troepen en tanks); het is een direct gevolg van de geopolitieke toestand van de USSR.

Inderdaad, dat land heeft de grootste landoppervlakte van de wereld (meer dan het dubbele van de USA) en zit als in een tang vastgehouden tussen West-Europa en China. Strategisch veel kwetsbaarder dan de USA - weinig Sovjetburgers hebben W.O. II met zijn 20 miljoen doden vergeten - geldt het USSR-overwicht t.o.v. van de USA enkel bij de konventionele wapens - en dat dan nog tot Europa beperkt.

Heer en meester op het Noord-Amerikaanse continent (van oceaan tot oceaan!) hebben de USA tot nu toe nog nooit een inval meegemaakt en ging ook de tweede wereldoorlog aan hun steden en dorpen voorbij. De Amerikaanse landmacht heeft dan ook nooit een rol gespeeld als de Russische. Inzake lucht- en zeemacht zijn de USA echter nog steeds duidelijk de meerdere.

Op wereldvlak bekeken moeten de Sovjettanks het eveneens afleggen tegenover meer beweeglijke eenheden, zoals de mariniers, die dank zij het Amerikaanse overwicht op zee en in de lucht, zich veel sneller kunnen verplaatsen, wat strategisch gezien een groot belang heeft.

De afzonderlijke steunpunten van de USSR in enkele landen zijn niet te vergelijken met de gordel van beter en zwaarder uitgeruste USA-bases in vele delen van de wereld.

190 Russische diesel-onderzeeërs betekenen veel minder dan de 14 vliegdekschepen van de USA, die nog steeds de wereldzeeën beheersen.

Er blijft ook nog de kwaliteitskloof: de technologische stroomversnelling inzake kernwapens - o.m. de trefzekerheid en de precisie ervan - en op het vlak van de waarschuwings- en ontdekkingssystemen speelt zonder meer in het voordeel van de USA.

Zonder geopolitieke context loopt elke vergelijking van de militaire capaciteit in de huidige wereld dus totaal spaak en zweven alle getallen in de lucht.

Tot slot moeten we vaststellen dat de confrontaties nog steeds verder gaan.

Niettegenstaande de bestaande verdragen over het beperken van de bewapening bestaat er nog geen ontwapening. Integendeel, de bewapeningswedloop wordt opgedreven, vooral op het vlak van de massale vernietiging en de kwalitatieve verbetering ervan.

We denken hier enkel aan de bacteriologische en chemische wapens (ontdekking van de binaire gassen), aan de biologische wapens en aan de atoomwapens (het perfectioneren van de vectoren en van de afstandsbesturing, de kleinere modellen).

50 miljoen mensen op onze aarde werken direct of indirect voor militaire doeleinden en voor de research die ermee verband houdt.

De ontwikkeling van de militaire belangen heeft elk jaar 25 miljard dollar nodig, alsook het werk van bijna 40.000 wetenschapsmensen en ingenieurs. Ook de bewapeningsuitgaven blijven maar stijgen. In 1974 bedroegen ze 285 miljard dollar, waarvan ongeveer 80 procent voor rekening van de NATO en van het Warschaupakt.

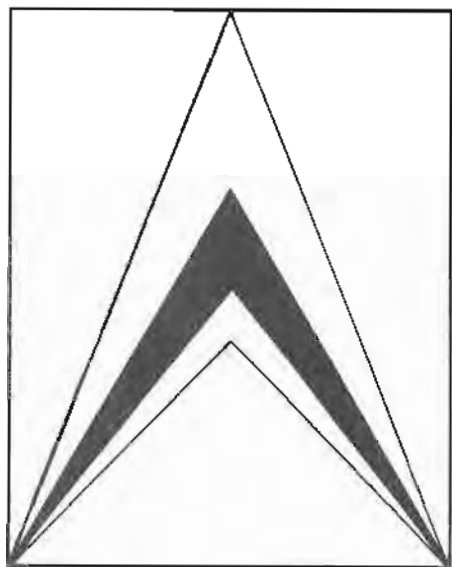
Het blijft ten slotte een groot schandaal dat de bewapeningsuitgaven in de hele wereld anderhalfmaal hoger liggen dan die voor opvoeding, tweemaal groter zijn dan die voor volksgezondheid en dertigmaal hoger liggen dan de totale officiële hulp voor de ontwikkelingslanden.

* Tanzania begint in ons land een goed afzetgebied voor haar produkten. Koffie, thee en oploskoffie vinden alhier reeds heel wat afnemers. Niet de commerciële sector staat hier voor in maar het zijn de Oxfam-Wereldwinkels die deze produkten in ons land reeds op een degelijke wijze hebben bekend gemaakt. Op 29 april wordt dan ook te Antwerpen in de Quellinstraat 31, de verkoop van het miljoenste pakje Tanzania-koffie verkocht. En zoals altijd gaat dit gepaard met de nodige informatie over Tanzania en zijn „Afrikaanse weg naar het socialisme“.

* Angela Davis kwam naar Parijs om de Franse openbare opinie op te roepen te ijveren voor de vrijlating van Dominee Chavis en de „Tien van Willington“ die, op basis van valse getuigenissen, in de Verenigde Staten samen veroordeeld werden tot 282 jaar gevangenisstraf. Talrijke Franse intellectuelen ondersteunen de actie voor de vrijlating van deze politieke gevangenen.

* De Franse regering heeft in Polynesië een ondergrondse atoomproefneming gedaan. Vandaag wordt bekend gemaakt dat de proefneming die op 5 juni werd uitgevoerd niet minder dan 85 miljoen Franse frank heeft gekost. De proefnemingen die hierop volgden kosten 25 miljoen frank per keer. Nu wordt voorzien dat deze nog „slechts“ 17 miljoen frank zouden kosten...

BASISBEHOEFTE ALS ONTWIKKELINGSSTRATEGIE

DEEL II

WAT MOET ER BIJ ONS GEBEUREN ?

Wat vooraf ging ?

De visie van Louy Emmery, gewezen ambtenaar van de Internationale Arbeidsorganisatie over „basisbehoeften als ontwikkelingsstrategie“ en de gevolgen hiervan voor de ontwikkelingslanden. In deel II : een paar ideeën over hoe het bij ons anders zou kunnen en moeten plus daarna enig commentaar van mijn kant.

Emmery : de derde wereld en het westen hebben elkaar nodig.

Sinds de oliëkrisis van 1973 is duidelijk geworden, dat de arme landen niet zonder de rijke landen kunnen. Economische crisis in het westen slaat keihard terug op de ontwikkelingslanden. Zij kunnen hun produkten niet meer aan ons kwijt, de ontwikkelingshulp stagneert, de prijzen van allerlei levensnoodzakelijke goederen, zoals olie en kunstmest, vliegen de hoogte in.

De Westerse landen beschermen zichzelf ten koste van de ontwikkelingslanden.

Steeds meer bedrijven bij ons kunnen de concurrentie niet meer aan, en sluiten hun deuren om te vertrekken naar regionen waar het voordeliger produceren is. Dat is vooral in de ontwikkelingslanden. Hieruit volgt een onmiddellijke bedreiging voor de werkgelegenheid hier in het westen. De meeste westerse regeringen proberen op alle mogelijke manieren, daarbij onder druk gezet door de snel stijgende werkloosheid en door de vakbonden, om deze bedreigde industrieën hier te houden en, ondanks de hoge lonen, nog meer arbeidsintensieve industrieën aan te trekken.

Desnoods worden er vele miljarden aan overheidssteun ingepompt om de zaken maar draaiende te houden.

Deze reactie is volgens Emmery *begrijpelijk* om reden van werkgelegenheid maar op langere termijn is ze *egoïstisch* ten opzichte van de derde wereld, en bovendien *onjuist* als werkgelegenheidsstrategie voor ons zelf. Het is *egoïstisch* om de ontwikkelingslanden de kans op industrialisatie te ontnemen, waar deze het vooral moeten hebben van arbeidsintensieve bedrijven. Het is *onjuist* omdat je volgens Emmery nu eenmaal niet de maatschappelijke klok kunt terug draaien om *strukturele* en vooral *technologische* veranderingen tegen te houden. De huidige vakbondsstrategieën zijn achterhaald (Emmery omdat ze uitgaan van een ouderwets concept van werkgelegenheid, waarin arbeid op zichzelf is verheven tot *hoofddoel*. Volgens Emmery is arbeid in de eerste plaats een *middel* om *inkomen*, en daarmee een *bestaansmogelijkheid* te verwerven. Bovendien is veel werk eerder geestdodend dan zinvol (laat staan creatief, denk aan lopende bandwerk) en zou daarom veel beter door machines kunnen worden gedaan.

De diktatuur van de werkgelegenheid moet worden afgeschaft.

Hier in het westen hebben we dus een geheel nieuw werkgelegenheidsconcept nodig, waarbij de overplanting van bedrijven naar de derde wereld wordt aanvaard als een bewuste overschakelingsstrategie. Elementen van deze strategie komen de laatste tijd meer en meer in de belangstelling : van allerlei kanten wordt aangedrongen op een verschuiving van de werkgelegenheid van industriële naar andere sectoren zoals het vormingswerk (miliëugroepen, bejaardenzorg, hulpverlening) of het onderwijs (kleinere klassen). In dit verband zijn de plannen binnen het ACV voor een derde arbeidscircuit heel interessant. Anderen zoeken het meer in verschillende vormen van arbeidstijdverkorting (iedereen een uur korter werken, een extra week vakantie, half-time jobs). Emmery zelf denkt in de eerste plaats aan een grote *soepelheid* in de bestaande arbeidsmarkt. Hij wil de huidige scheiding tussen schooltijd en arbeidsperiode opheffen. Het moet mogelijk zijn om volwassen mensen tijdelijk aan het arbeidsproces te onttrekken om ze terug naar de schoolbanken te sturen. Dat heet in goed Nederlands „education permanente“.

En wie gaat dat betalen ? De technologische arbeidsproduktiviteit.

In de filosofie van Emmery neemt de moderne technologie een zeer belangrijke plaats in. De afgelopen honderd jaar hebben de arbeiders hun welvaart kunnen opvoeren, omdat de arbeidsproductiviteit (= hoeveelheid produkt per arbeider) voortdurend is gestegen. Deze stijging zet zich nog altijd door, naarmate steeds modernere technieken worden ontwikkeld. Dat betekent dat het totale produkt (en dus het inkomen) van de Westerse landen (België bijvoorbeeld) enorm hoog is en blijft. Waar het om gaat, is de vruchten ervan te verdelen over alle mensen. Emmery is tegen een systeem waarin „ee

steeds kleiner wordende meerderheid zich uit de naad werkt, en vrij agressief komt te staan tegenover een steeds grotere minderheid die door de sociale voorzieningen wordt gedragen en die het gevoel heeft dat ze onderhouden wordt en eruit ligt".

Emmery is ook tegen een benadering van de technologie alsof deze een bedreiging is voor de werkgelegenheid (vakbonden) of, meer in het algemeen, voor de samenleving op zichzelf (milieugroepen, boerengroepen, ekologen).

Voor Emmery is de technologie op zichzelf *neutraal*. Waar je tegen kunt zijn, is de wijze waarop er *gebruik* van wordt gemaakt. En wat dat betreft vloeit misbruik van de technologie volgens hem vooral voort uit de *burekratische* aanpak die het gevolg is van de schaalvergroting op allerlei terreinen in onze samenleving.

Emmery is van mening dat moderne technologie en kleinschaligheid zeer goed met elkaar te rijmen zijn.

Een paar kanttekeningen bij de basisbehoeftenstrategie.

De aanpak vanuit de basisbehoeften sluit goed aan op de benadering gericht op „self-reliance“. Beide strategieën zijn enorm belangrijk, omdat ze vertrekken *vanuit* de brede lagen van de bevolking en niet vanuit de top. Maar dan niet op morele of humanitaire gronden, maar op basis van noodzakelijke en fundamentele maatschappelijke structuurwijzigingen. Beide benaderingen moeten worden doorgetrokken naar al hun *politieke* gevolgen. Wat dat betreft, vraag ik mij af of = Emmery niet de *weerstand onderschat* van de gevestigde belangen van de heersende groepen in vele Aziatische, Afrikaanse en Latijns-Amerikaanse dictaturen. We moeten toch vaststellen dat in veel landen vakbonden zelfs volledig zijn verboden, politieke oppositie niet wordt geduld en het kleinste spootje van verzet met grove middelen de kop wordt ingedrukt. Ik vraag mij tegelijkertijd af, of Emmery in die situatie de *eigen dynamiek* van de bevolking tot georganiseerd verzet niet te hoog aanslaat. Op welke wijze kunnen fatalisme en berusting worden teruggedrongen? Waar plaatst Emmery in dit verband ook het element participatie?

Dit werd als voorwaarde in de strategie opgenomen, maar blijkt bitter weinig uitgewerkt te worden. Is beslissingsrecht op alle terrein en op alle niveau voor hem alleen maar een morele wenselijkheid, of ook een economische noodzakelijkheid? Is inspraak immers niet tijdrovend of op andere wijze *inefficiënt*? Het valt mij op dat president Nyerere van Tanzania in verschillende van zijn boeken over het UJAMAA - socialisme naast inspraak de nadruk legt op democratisch *leiderschap* (1). Hij vertrekt van de vaststelling dat overal leiders nodig zijn om de noodzakelijke ontwikkelingswerkzaamheden te sturen. Deze leiders mogen echter niet een *ongecontroleerde* machtspositie innemen maar zij moeten ten alle tijde door de bevolking kunnen worden vervangen wanneer zij niet meer voldoen.

Ik stel mij ook vragen over samenhang of tegenstrijdigheid van multinationale ondernemingen en de strategie van de basisbehoeften. Voor Emmery kunnen de multinationals nuttige ontwikkelingsinstrumenten zijn, op voorwaarde dat ze onder controle worden gehouden en hun activiteiten afstemmen op de bevrediging van de basisbehoeften van de bevolking. Volgens Emmery is dat laatste heel goed mogelijk zolang de politiek van het land waar zij gevestigd zijn, hen maar in staat stelt om een goede (daarmee nog geen overdreven) cent te verdienen. Misschien heeft Emmery in beginsel wel gelijk, maar ik zie toch wel minstens drie problemen.

In de *eerste plaats* moeten we toch vast stellen dat op het ogenblik „big business“ maar al te geneigd is om gunstig gezinde „diktatoriale regimes te ondersteunen en krachtig te reageren op elke poging tot invloedsbeperking. Het geval van ITT in Chili is wereldberucht geworden, maar vormt slecht de top van een enorme ijsberg van politieke invloedsaanwending. Vele regimes zouden geen enkele overlevingskans hebben zonder de steun van het internationale bedrijfsleven.

In de *tweede plaats* zie ik niet goed in hoe grote westers georiënteerde ondernemingen zouden kunnen meewerken aan een strategie die zich richt op bevrediging van *basisbehoeften*. Ten eerste gaat het om *produkten* die eenvoudig en vooral goedkoop moeten zijn en dus niet veel opbrengen. Ten tweede gaat het om *mensen* die geen geld hebben en die dus niet een aantrekkelijke markt vormen. Ten derde is basisbeslissingsrecht (participatie) en internationaal bedrijfsleven niet met elkaar te rijmen, omdat nu eenmaal de werkelijk *belangrijke* beslissingen in zo'n bedrijf niet lokaal worden genomen, maar ergens in een internationale hoofdstad in een verrijderd westers land.

Een *derde bezwaar* tegen multinationals is, dat zij onweerstaanbaar voortbouwen op een al oude koloniale traditie door overal de waarden en normen van ons westerse systeem aan de lokale bevolking over te brengen. Zo tref je midden in de woestijn in Kenia een bord aan met „coca cola, good for you“. Op dezelfde wijze verdringt Nestlé de traditionele voedselwijzen in Afrika door de verkoop van in Zwitserland vervaardigde melkpoeder. Welke ook de positieve waarden zijn van onze westerse normen en waarden (en dat zijn er ongetwijfeld vele), ze zijn niet gegrond op de bevrediging van basisbehoeften.

Een laatste reeks opmerkingen gaat vooral over onze eigen westerse samenleving, of zo u het aandurft: België. Emmery heeft op zichzelf gelijk met de stelling dat technologie *neutraal* is en dat gebruik of misbruik wordt bepaald door diegene die haar hanteert.

Maar we mogen toch niet uit het oog verliezen dat technologische kennis zeer *kostbaar* is én bovendien in handen van het partikulier bedrijfsleven. Als gevolg daarvan is de hantering van de technologie, het gebruik of misbruik, gekoncentreerd in zeer weinig handen. Herverdeling van de vruchten die technologische vooruitgang oplevert, is *onwaarschijnlijk zonder herverdeling van de macht over de technologie zélf*. Wie deze stelling betwijfelt, moet zich eens afvragen hoe het dan komt dat de

(1) — Julius K. Nyerere - Man and Development Oxford University Press, Dar es Salaam, 1974.

— Julius K. Nyerere - UJAMAA, essays on socialism. Oxford University Press, Dar es Salaam, 1968.

nadelige gevolgen van de huidige economische crisis opnieuw worden afgewenteld op de zwakste groepen in de samenleving, de werklozen, werkende vrouwen, werkende jongeren, boeren, de middenstand en de kleine ondernemingen (KMO's), terwijl aan de andere kant op het dieptepunt van de crisis de grote oliemaatschappijen meer winst maakten dan ooit tevoren (1).

Ik meen dat hier nationaal en internationaal een zware taak ligt te wachten voor de verantwoordelijken: regeringen, politieke partijen en vakbonden. Op nationaal vlak wordt het stilaan tijd om in de bedrijven de beslissingsrechten van de arbeiders geleidelijk maar onherroepelijk uit te breiden. Nadat dit nationale proces op gang is gebracht, maar dan ook geen moment eerder, is het misschien mogelijk om ook op internationaal vlak effectieve gedragsregels op te stellen, waarvan de resul-

taten ten goede komen aan *iedereen* op deze wereld niet alleen aan de sterksten.

De strategie van de basisbehoeften op basis van „se reliance“ kan dienen als uitgangspunt voor een mogelijk *vreedzame* oplossing van de ontwikkelingsproblematiek als alternatief voor een bloedige omwenteling. Maar zal nog veel goede wil en harde politieke strijd voor nodig zijn om het zover te laten komen. Dit artikel wil graag een bijdrage zijn voor de discussie rondom deze problematiek.

Gent, februari 1977
Ernst Gülich

Bronvermeldingen:

Dit artikel is gebaseerd op:

1. Voordrachten van Louy Emmery aan de RUG en UFSIA in het voorjaar van 1977 over „basisbehoeften als ontwikkelingsstrategie“.
2. „Er is toch geen mens die zich dood wil werken“ Interview met Louy Emmery, Vrij Nederland 22/1/1977.

(1) *Super jaar voor olieconcerns.*
De Groene Amsterdammer 13/8/1975, p. 8.

HET GAAT OM JE LOON...

Als je werkgever je loon betaalt langs een rekening bij de ASLK, kan je van tal van voordelen genieten.

Als je bijvoorbeeld een woning wenst te kopen of te bouwen kan je bij de ASLK lenen tegen een voorkeurtarief.

Je kunt er alles over lezen in het foldertje dat we je meteen opsturen zodra we onderstaande bon ontvangen.

ALGEMENE SPAAR- EN LIJFRENTEKAS

Te sturen aan de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, Dienst 089,
Wolvengracht 48 te 1000 Brussel.

Naam en voornaam .....

Adres .....

wenst het foldertje over de salarisbetaling langs de ASLK.

CHILI

DRIE JAREN TIRANNIE

De militair-fascistische tirannie in Chili „viert“ haar derde verjaardag. Niettemin kunnen de generaals hun nervositeit nauwelijks verbergen, de verklaringen en toespraken van Pinochet ten spijt. De uitwijzing van de advocaten Castillo en Velasco is kenschetsend voor het labirynth waarin de satrapen van Santiago zich thans bevinden. Het gaat hier immers om vooraanstaande leiders van politieke partijen die destijds oppositie gevoerd hebben tegen de constitutionele regering van wijlen Salvador Allende - met name de Democratische Christenen en Radikaal Links - en onlangs zeer hevig de schending van de mensenrechten in Chili veroordeeld hebben.

De hand van het buitenland.

De militaire staatsgreep van 11 september 1973 mag niet als een onverwachte noch als een geïsoleerde beslissing van de rebellen gezien worden. Reeds in 1970 was voor Kissinger de verkiezingsoverwinning van de Unidad Popular een gevaar voor „on-discipline binnen het systeem“. De play-boy van het imperialisme bedoelde een gevaar van besmetting voor andere kontreien, meer in 't bijzonder voor Italië en Frankrijk.

De ontwrichting van de gevestigde wettelijke macht, georchestreerd door Washington, kwam ten goede aan de gemeenschappelijke belangen van multinationale en binnenlandse consortiums en beoogde orde en discipline binnen het systeem te herstellen. De ganze economische politiek, nauwkeurig toegepast door sabelslepers en burgers in dienst van de monopolies, maakt wel duidelijk over welke orde en welke discipline er hier sprake is.

Het ongedaan maken van de nationalisatie van de grondstoffensektor en van strategisch belangrijke industrieën, de privatisering van sleutelsectoren in de industrie zijn de basisverklaring van een maatschappijmodel dat honger, ontberingen en repressie voor de overgrote meerder-

heid betekent. Het Economisch Instituut van de Universiteit van Chili meldt het bestaan van meer dan 800.000 werklozen en dit voor een actieve bevolking van drie en half miljoen. Volgens officiële bronnen bedraagt de jaarlijkse inflatie 500 procent maar hierbij dient men te bedenken dat levensnoodzakelijke produkten (zoals brood, suiker, melk en medikamenten) liefst 3.000 tot 5.000 maal in prijs gestegen zijn. De eigen woordvoerders van de Junta moeten toegeven dat een derde van de totale bevolking van het land in uiterste armoede leeft. De keerzijde van de medaille toont de royale vergoedingen uitbetaald aan de Yankee-maatschappijen Anaconda en Kennecott (vroegere eigenaars van de kopermijnen) alsook aan ITT. Bovendien hebben de monopolistische clans het bankwezen, de zware industrie en het grondbezit terug veroverd.

De voor het land rampzalige politiek van de fascistische Junta wordt niet alleen verklaard door de koppigheid en onwetendheid van een Pinochet. Ze is een logisch gevolg van het waarom van de staatsgreep. En dit *waarom* beoogt niets anders dan superwinsten voor de monopolies met werkkrachten slaafs onderworpen aan een meedogenloze uitbuiting, een absolute controle van de besluitvorming, een produktie die niet voor de binnenlandse markt bestemd is - die tot miserie gedoemd is - maar wél voor buitenlandse afzetgebieden die door de multinationals beheerd worden, multinationals voor wie de Junta de poorten wijd open zet.

Een militaire bezetting.

Het kan natuurlijk niet anders of een antipopulaire en antinationale politiek moet wel berusten op een totale vernietiging van hetgeen de arbeidende klasse en de Chileense maatschappij in de loop der tijden hadden weten te verwezenlijken. Verboden politieke partijen, onwettig verklaarde *Central Unica de Trabajadores* (eenheidsvakverbond van Arbeiders), verbod van syndikale activiteiten, afschaffing van stakings- en petitierecht, de Chileense democratie is tijdelijk vermoord in het bloed. De militarisering van de universiteit, de wijziging van de onderwijsprogramma's met invoering van fascistische idealen, de volledige controle op pers en andere communicatiemediën zijn typische gelaatstrekken van een politiek waartegen verzet groeit ongeacht een niet aflatende repressie.

De vermeende „liberalisering“ van het regiem is niets anders dan een toevlucht om steeds weer leningen los te krijgen van de internationale bankwereld. Het bruut geweld is essentieel voor de overleving van de Junta en bovendien noodzakelijk om de „discipline“ binnen het systeem te waarborgen. Het is een klasse-replik en reikt veel verder dan het onloochenbaar sadisme en de onmiskenbare pathologische afwijkingen van Pinochet en consorten. In naam van de vrijheid is de grondwet afgeschaft en het parlement wandelen gestuurd. Met het schijnheilig lekskuus van een „staat van oorlog“ worden

uitzonderingsrechtbanken opgericht die het land - geboeid aan handen en voeten - aan de wreedheden van de DINA overleveren. De duizenden en nog eens duizenden vermoorden, gefolterden en vermisten zijn de tragische steunpilaren van een politiek die dood en vernieling nastreeft.

Reeds meer dan drie jaren kent Chili de ervaring van een land dat *door zijn eigen leger bezet is*. Gewoon per dekreet worden alle democraten als krijgsgevangenen beschouwd en aldus rechtvaardigt men willekeurige aanhoudingen, uitwijzingen en onderbrenging in concentratiekampen, zonder enige inbeschuldigingsstelling noch uitlokking van processen. Dit is de bekroning van de hoofdmotieven van de militaire staatsgreep. De Chileense burgerij kon het niet meer aanzien dat haar privilegiën afbrokkelden onder invloed van een diepgaande sociale ommekeer en is dan uiteindelijk bereid gevonden om als motor en medeplichtige te fungeren van een aanval die van buitenaf gepland was. Op dit ogenblik kan de concentratie van de industrie en het ongedaan maken van nationalisaties enkel met wapengeweld in stand gehouden worden. Het Noord-Amerikaans imperialisme heeft in de opstandige generaals het middel gevonden om zich de kosten te sparen van een ontschepping in de aard van Santo Domingo in 1965.

Deze politiek, geruggesteund door machinegeweren en bajonetten, bewijst nochtans haar volledige mislukking. De middenklasse, die zich massaal achter de coup schaarde, ondervindt thans op brutale manier wat het fascisme in wezen inhoudt. De arbeiders verdedigen hun rechten ondanks de gevaren van repressie en ontwikkelen een tactiek die rekening dient te houden met een ijzeren dwingelandij. De vrouwen en jongeren organiseren solidariteitsakties voor politieke gevangenen en binden de strijd aan tegen de honger met initiatieven als eetzaal voor het volk. Dit alles leidt tot isolement van de Junta die de steun kwijtraakt van sectoren die oorspronkelijk de opstand gunstig gezind waren. Zelfs binnen de krijgsmacht rijpt het besef dat het yankee-imperialisme - dank zij bloeddorstige stromannen - haar omgevoerd heeft tot gendarmes van belangen die met Chili niets te zien hebben. De katolieke kerk, samen met andere religieuze groeperingen, verricht belangrijk werk in de verdediging van de mensenrechten. Het konflikt tussen kerk en fascistische Junta komt thans in de openbaarheid met de gevangenneming in het kamp Tres Alamos van Hernan Montealegre, advocaat van de *Vicaria por la Paz*.

11 September is wel een droevige verjaardag voor alle vooruitstrevenden overal ter wereld. Wij zijn hier echter niet om te weeklagen, wel om te strijden. En het Chileense volk organiseert, met steeds grotere kracht en op duizend- en - één manieren van dagelijks verzet, een breed Antifascistisch Front. De internationale solidariteit, die het best tot uiting kan komen met een economisch, diplomatisch en militair isolement van de Junta, brengt ons nader tot de herovering van de democratische rechten van het Chileense volk en tot een nieuwe aanloop naar een maatschappijvorm die rechtvaardig, vrijheidslievend en socialistisch van aard is.

„Chile“.

PINOCHET MEER DAN OOIT

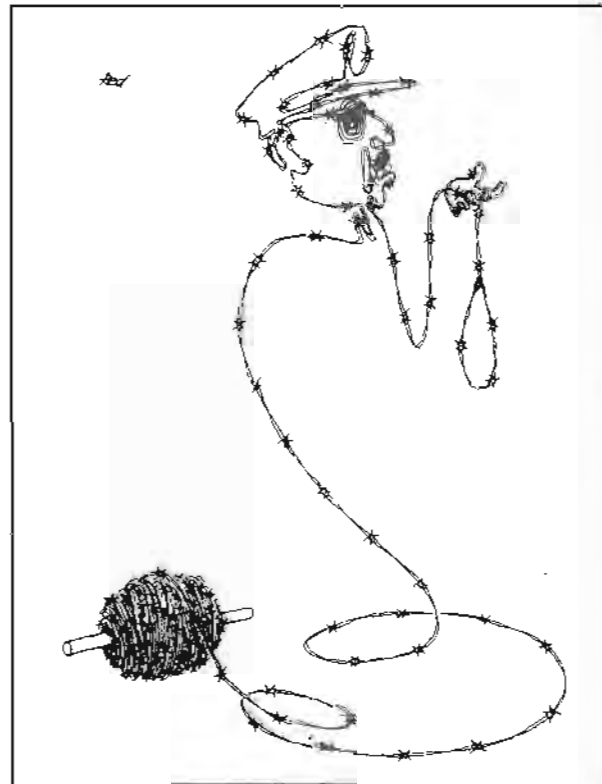
GEISOLEERD

Tijdens de laatste weken hebben diegene die nauwgezet de ontwikkeling van de toestand in Chili volgen kunnen vaststellen dat Pinochet en zijn ploeg meer en meer geïsoleerd geraken. De spanningen van de Junta om, o.m. met de vrijlating van Luis Corvalan, op internationale vlak haar imago te verbeteren, schijnen weinig vruchte opgebracht te hebben.

Tijdens de vergadering van de Commissie voor de Mensenrechten van de OVN, die te Genève samen kwam werd Chili eenparig - dus ook door de Verenigde Staten veroordeeld.

Deze bijeenkomst werd gekenmerkt door een zonderling incident. De Amerikaanse vertegenwoordiger Tyson verklaarde er dat de V.S. diepe spijt had over de rol die door zijn land werd gespeeld bij de staatsgreep tegen Allende. Ambassadeur Tyson werd echter binnen de 24 uren terecht gewezen en alhoewel de regering Carter erkende dat de CIA wel een aandeel had gehad in de gebeurtenissen, werd er wel op gewezen dat er geen kwestie was van spijt. Tyson's verklaring bleef dus een persoonlijk standpunt maar het staat vast een standpunt dat door steeds meer mensen ook in V.S. bijgetreden wordt.

De kaakslag van Genève is Pinochet in ieder geval niet welgevallen. Dit is ook het geval voor, zij het dan schuchter met het verzet van het Opperste Gerechtshof dat positief gereageerd heeft op het beroep tegen de sluiting van Radio-Presidente-Balúacedi (de Kristen Democratische zender) en het beroep dat aangetekend werd ten gunste van de „verdwenen“ personen.

De rampzalige economische situatie in Chili is voldoende gekend om te weten dat de Junta van de brede volkslagen geen steun moet verwachten. Kort geleden komt een van de leiders van de bond van de vrachtwagenvoerders - die bijgedragen hebben tot de chaos onder de regering Allende - te verklaren dat zij niet zullen terugdeinzen opnieuw hun aktie te ontwikkelen. Op 17 maart verklaarde de vereniging van dagbladuitgevers dat het artikel in het kader van de noodwet, waarbij de uitgave van nieuwe publicaties onderworpen is aan een officiële toelating, anti constitutioneel is.

Pinochet heeft het dan ook noodzakelijk gevonden de vijs wat dichter te draaien. Op 12 maart heeft de militaire Junta, door een decreetwet, de Kristen Demokratische Partij van Frey en de Nationale Partij (extreem rechts) verboden. Deze partijen, die de omverwerping van de regering Allende en het verbod van de partijen van de Unidad Popular e.a. linkse groepen hadden toegejuicht, staan vandaag in het zelfde straatje.

Als argument tegen de Kristen Demokraten wordt de thesis van „een complot in voorbereiding“ naar voor gebracht omdat deze een dokument publiceerde, onder de vorm van een zestien punten programma, voor de terugkeer naar de democratie in Chili.

Dit programma, dat zelfs niet getuigt van veel openheid, gezien het iedere samenwerking met de Kommunisten uitsluit, gaat voor Pinochet toch nog te ver gezien hierin de erkenning van de mensenrechten, een andere economische aanpak en de terugkeer van het leger naar haar traditionele opdracht wordt voorgestaan.

Pinochet en zijn militaire Junta staan nu meer dan ooit alleen. Wanneer de oppositiekrachten, boven alle vergissingen en tegenstellingen uit het verleden heen, hun eenheid vinden en zij op de steun van alle democratische krachten in de wereld kunnen rekenen, is het einde van de nachtmerrie voor het Chileense volk niet ver meer af.

* Een delegatie bestaande uit leiders van Kerken uit de Verenigde Staten bezocht vorige maand Cuba. Dominee Wipfler, de leider van de delegatie, verklaarde dat het o.m. hun bedoeling was een onderzoek in te stellen over de „mensenrechten“ doch, dat de meeste personen die op hun lijst voorkwamen sinds lang in vrijheid waren.

* De ondertekenaars van het Charter 77 in Tsjecho-slovakije hebben nu eveneens een manifest gepubliceerd over de economische situatie in dit land. Een twintigtal ondertekenaars van het Charter zouden sinds januari reeds hun werk verloren hebben.

* Mobuto die in Zaïre een ongelooflijke chaos heeft geschapen bevindt zich sinds enkele weken in moeilijkheden tengevolge van de strijd die door verschillende Bevrijdingsbewegingen werd ingezet. Mobuto tracht, door op een tendentieuze wijze te spreken over „Ex Katangese gendarmen“, de wereldopinie op zijn kant te krijgen. Gezien de onmacht van zijn leger wil hij het verzet met „bombardementen“ oplossen. China die ook in Angola reeds de rechtse FNLA van Holden steunde heeft het nogmaals nodig geoordeeld de zijde te kiezen van de diktator van Zaïre. We komen in ons volgend nummer op dit probleem terug met een uitgebreide bijdrage.

VREDESINITIATIEVEN

UITNODIGING

ONS MAANDBLAD „VREDE“ IS TWINTIG

We verwachten u stellig op de feestdag voor de viering van het 20 jarig bestaan van ons maandblad „VREDE“ dat plaats heeft op

ZATERDAG 23 APRIL 1977

10.00 u. Rijksuniversiteit Gent,
Akademieraadzaal,
Volderstraat, Gent.

Feestzitting.

Gelegenheids toespraken door :

- Prof. Dr. Herman Balthazar - Historicus.
- Robert De Gendt - Alg. Secret. van het Komitee voor Veiligheid en Samenwerking in Europa.
- André De Smet - Hoofdredacteur van „VREDE“.

Voorstelling van animatiefilm van Raoul Servais.
Cromophobia en Operatie x 70.

11.15 u. Receptie en hulde aan enkele oude medewerkers van Vrede.

13.30 u. Vertrek Recollettenlei - Gent.
(over Gerechtshof)

Rondvaart en middagmaal op de „Benelux“ plezierboot.

Excursie op de Leie langs een van de mooiste streken van Vlaanderen.
Attracties.

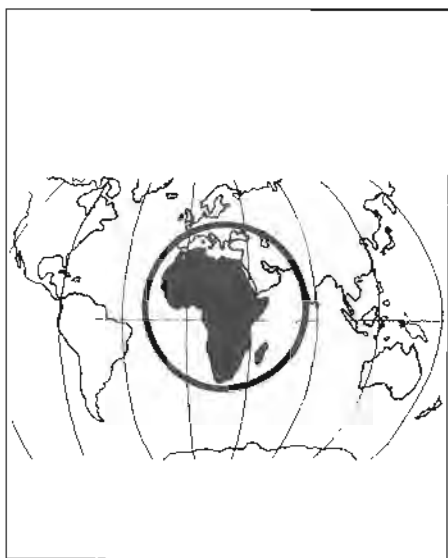
Aandeel in de kosten : 300 fr.

Kinderen - 14 jaar : 250 fr.

Zonder middagmaal : 125 fr.

Inschrijving door storting op de Prk: 000-0956015-80 van Vrede vzw. Gent - vóór 17 april.

(Vermelden 20 jaar Vrede en aantal personen).

ETHIOPIE

DE MOEIZAME EN BLOEDIGE
REVOLUTIE

De kiemen van de revolutie.

De revolutie van februari 1974 betekende de culminatie van het verzet tegen de talrijke wantoestanden, die zó kenmerkend waren voor het keizerrijk van Haile Selassie. In Ethiopië zijn landbouw en veeteelt de hoofdbronnen van bestaan. Mijnbouw en industrie zijn nog weinig ontwikkeld. Het keizerrijk steunde op een minderheid van grootgrondbezitters, die het merendeel van de gronden - met domeinen van 600 tot 800.000 ha - in bezit hadden. De grootgrondbezitters verenigden in zich de politieke en economische macht, daar de leden van de provinciale en centrale regeringen vooral gezocht worden in de families van deze grondaristocratie, die door huwelijk, voor een zeer groot deel met elkaar of met de koninklijke familie verwant was. Onder de plaatselijke machthebbers nam de Amhara-grootgrondbezittersklasse een overheersende positie in.

Ethiopië is een sterk verbrokkeld land met enorme plaatselijke verschillen, zowel op economisch als op cultureel vlak. Deze verschillen zijn van geografische oorsprong: er zijn woestijnachtige streken met nomadenbevolking, en uitgestrekte vruchtbare streken. Politieke en culturele eenheid in de hele verzameling van leenroerigheden werd mogelijk gemaakt door de aanwezigheid van een grote militaire macht - onder H. Selassie ging 60 procent van het jaarlijks budget naar defensie - door een oud-testamenteaire Koptische Kerk en de overheersing van de Amharaanse minderheid. In het leger lag de leiding bij een zeer kleine minderheid van officieren.

Bestuurlijk had Haile Selassie vooral te kampen met een guerrilla-oorlog in de kustprovincie Eritrea, in het N.O. van het land. In 1952 werd deze voormalige Italiaanse kolonie aan Ethiopië overgedragen en tien jaar later volledig geïntegreerd in de unitaire staat Ethiopië. Uit ver-

zet hiertegen begonnen de Eritreërs een guerrilla-oorlog tegen de Amhara-overheersing van de hoofdstad Addis Abeba, wat de keizer verplichtte voortdurend troepen naar de kuststreek te zenden.

Sedert 1973 werd het land geteisterd door een rampzame droogte, die het leven kostte aan ongeveer 106.000 personen. Ethiopië telt ongeveer 26 miljoen inwoners. De wereld werd pas einde 1973 op de hoogte gesteld van de ramp. Van regeringszijde werd geen ernstige poging ondernomen om op doeltreffende wijze tussenbeide te komen. Erger nog, de regering was op dat cruciaal ogenblik niet in staat gebleken een administratie op te bouwen die opgewassen was tegen deze noodtoestand. De bevolking had vóór de revolutie ook te kampen met steigende levensduurte en een zeer hoog inflatieritme.

De staatsgreep van het leger luidde de revolutie in. Het leger dat, in zijn strijd met de vrijheidsstrijders in Eritrea, meer bewust werd van zijn macht, vooral toen de onmacht van het keizerlijk bewind bij het bestrijden van de hongersnood duidelijk bleek, kwam in opstand. Een legerdivisie in Asmara, de hoofdstad van Eritrea, ging in februari 1974 aan het muiten, ondanks een salarisverhoging, en kreeg de steun van de marine en andere landstrijdkrachten. Deze beweging leidde tot een rechtstreekse tussenkomst van het leger in het bestuur (juni 1974) en tot de afzetting van de keizer op 12 september 1974. Luitenant-generaal Aman Andom werd het hoofd van de voorlopige militaire regering, de PMAC.

Het bewind van Luit. Gen. Aman Andom (september - november 1974).

Na de militaire staatsgreep kwam de werkelijke macht in handen van de DERGUE, een 120 leden tellend comité van de strijdkrachten, voor 2/3 bestaande uit onderofficieren en soldaten. De nieuwe premier Makonnen kwam bij zijn ambtsaanvaarding in september 1974 voortgaande hervormingen aan, met het oog op de oprichting van een rechtvaardiger maatschappelijke orde. In de loop van volgende maanden versterkten de meningsverschillen en de machtsstrijd binnen de Dergue. De radicale fractie o.l.v. Majoor Mengistu Haile Mariam, wilde een sterk militair regime en harde repressie tegen de „bandieten“ in Eritrea; een tweede groep, o.l.v. Afanetu Abate, was marxistisch getint, wilde het militaire regime vervangen door een veelpartijensysteem en had vooral aanhang onder de luchtmacht en onder de legeringenieurs, studenten en vakbonden; tenslotte de pragmatische Andomgroep wilde de veranderingen zo min mogelijk wou houden. Premier Makonnen scheen weinig geneigd hard op te treden tegen de vroegere ministers en vorderde traag met de beloofde hervormingen, wat ontgoocheling en reactie uitlokte bij de boeren, de arbeiders, de studenten en de strijdkrachten.

Radicalisering van de revolutie (nov.-dec. 1974).

Op 23 november 1974 werden 60 voormalige ministers

regeringsfunctionarissen en militairen, w.o. het regeringshoofd generaal Andom, terechtgesteld. Ze werden schuldig bevonden aan talloze misdrijven, waardoor ze bestempeld werden als „verraders van de revolutie“. Andom werd opgevolgd als hoofd van de PMAC door brigade-generaal Teferi Benti zelf evenwel geen lid van de Dergue op 28 november 1974. Talrijke andere benoemingen van regerings- en legerhoofden volgden begin december 1974. Tegenover de opstand in Eritrea werd nu een harde houding aangenomen. Waar generaal Andom, zelf een Eritreër, poogde deze kwestie door onderhandelingen op te lossen, werden nu op bevel van inajoor Mariam 5.000 elitesoldaten naar Asmara gestuurd.

Socialisme in theorie en praktijk.

De PMAC maakte op 20 december 1974 bekend dat Ethiopië een unitaire, socialistische éénpartijstaat zou worden, op basis van een tien punten omvattend programma.

Volgens één van deze punten moet de hele economie in handen van de Staat komen. Het recht van het bezitten van grond zal uitsluitend worden toegekend aan degenen die de grond bewerken. Op 4 maart 1975 werd een radikaal landhervormingsplan afgekondigd. Al het land voor landbouw en veeteelt wordt kollektief bezit van het Ethiopisch volk. Reeds in 1964 beloofde de keizer iets aan de landhervorming te doen, doch het bleef enkel bij woorden. Na de nationalisatie van alle gronden zal de staat deze herverdelen onder de boeren, die elk 10 ha ter beschikking krijgen. Per gebied van min. 800 ha worden de boeren georganiseerd in associaties.

Al vlug kwam verzet tegen de landhervorming door de landeigenaars. In het Zuiden kwam weinig verzet daar de meeste grootgrondbezitters reeds gedood, gevangen of gevlucht waren. Maar vooral in het Noorden, waar de grond familiebezit was, werd sterk verzet gemeld, ondermeer van de kerkelijke leiders, ook bezitters van grote domeinen, die de landhervorming als een „moslimkomplot“ bestempelden. In september 1975 waren reeds 3,5 miljoen boeren in 16.000 associaties georganiseerd; daarentegen was er nog een wijdverbreide oppositie tegen de landhervorming.

„De industrie zal door de staat worden beheerd. Buitenlands kapitaal en technologie zal worden toegelaten als dat nuttig voor de ontwikkeling van het land wordt geacht“. Op 1 januari 1975 werden 6 banken, 14 verzekeringsmaatschappijen, en alle hypotheekinstellingen genationaliseerd. Deze maatregel trof vooral Britse en Italiaanse belangen. De volgende maand nationaliseerde de Staat 72 ondernemingen in de produktie- en verdelingssector. Een meerderheidsparticipatie werd aangezegd in 29 andere basisbedrijven, w.o. de petroleummaatschappijen Shell, Agip, Mobil en Total.

De industrie is evenwel slechts een marginale sektor in de Ethiopische economie. In mei 1975 volgde de onteigening van alle particuliere luchtvaartmaatschappijen en van vier met buitenlands kapitaal gedreven supermarkten en in juli werd ook alle grond in stedelijke gebieden, die in particuliere handen was, genaast.

Andere maatregelen waren ondermeer de grootscheepse

alfabetisatiecampagne, waarbij 60.000 studenten werden gezonden naar het platteland om het volk te leren lezen en schrijven en de ideeën van de revolutie uit te leggen. Hiermede ontdeed het leger zich ook van een mogelijke lastpost, door het verzet dat het mocht ondervinden van studenten tegen sommige van haar maatregelen. Deze campagne is evenwel een fiasco geworden, wellicht door het gebrek aan voldoende motivatie bij de studenten. Eind 1975 waren er nog slechts 17 à 18.000 deelnemers aan deze campagne; later vonden een duizendtal jongeren de dood tijdens deze aktie.

De leuze „Ethiopia Tikdem“ (Ethiopië eerst!), betekent dat Ethiopië een eigen socialisme wil opbouwen, dat evenwel niet vreemd is aan invloeden uit andere socialistische staten. Zo wijst het vierde artikel van het regeringsprogramma, nl. dat elke regionale administratie, elk dorp op zijn eigen benen moet kunnen staan, op een duidelijke Chinese invloed.

De Eritrese kwestie.

De bevrijdingsstrijd in Eritrea schoot uit de grond na de inlijving van dit gebied bij Ethiopië als de 14e provincie, in juni 1962. Deze annexatie genoot de goedkeuring van het Eritrees parlement, dat deels werd omgekocht door H. Selassie.

De economisch en strategisch belangrijke kuststreek Eritrea kent, evenmin als Ethiopië, een geografisch en kulturele eenheid. In Eritrea worden drie grote talen gesproken - naast talrijke dialecten - en bestaat de bevolking voor de ene helft uit Muzelmannen en voor de andere helft uit Kristenen. Aldus is ook het bevrijdingsfront een rozet van tegenstellingen.

De bevrijdingsbewegingen zijn:

1. De ELF (Eritrean Liberation Front), met twee fracties:
  - De burgerlijk-nationalistische Moslims o.l.v. Idriss Mohammed Adam. Deze beweging is pro-Arabisch, liberaal en anti-kommunistisch en wordt gesteund door Soedan, Syrië en Irak.
  - De jonge, socialistische Moslims o.l.v. Tadle Bayro, gesteund door Lybië, Somalia, Jemen en de Palestijnen.
2. De PLF (Popular Liberation Front) bestaande uit linkse Kristenen, met duidelijke marxistische inslag.

Deze bewegingen streden in de loop van de jaren tegen of met elkaar naar gelang de houding van het bewind van Addis-Abeba tegenover Eritrea. Toen na staatsgreep in september 1974, generaal Andom naar Eritrea trok om te onderhandelen met het PLF over een mogelijke federatie, met ruime autonomie voor Eritrea, stelden het ELF en het PLF de mortieren terug tegen elkaar op. Als gevolg van het groot offensief van Addis tegen Eritrea, na de nachtwisseling in november 1974, stortte het PLF, dat voordien enige hoop zag in de linkse Dergue onder Andom, zich in militaire aktie. De bevrijdingsfronten herengilden zich terug op 20 januari 1975. Aan het hoofd staat generaal Goitom, chef van de Eritrese politie.

De strijd in Eritrea heeft ook een internationale betekenis: begin 1975 waren de VSA druk bezig de uitwegen van het Suez-kanaal, voor de heropening ervan, onder

kontrole te brengen. Door een overwinning van het Bevrijdingsfront van Eritrea zou de Sovjetunie directe toegang kunnen krijgen tot de Indische Oceaan. Daarom speelde Addis de troefkaart Eritrea uit voor het bekomen van Amerikaanse militaire hulp, daar Eritrea goed voorzien is van wapens en geld door meerdere Arabische staten. Het Ethiopisch leger controleert in Eritrea enkel de steden en enkele legerposten, terwijl voor de rest van het land de bevrijdingsstrijders ongemoeid heersen. De regeringstroepen reageren tegen de Eritrese bevolking met brutale anti-guerrilla-praktijken, die doen denken aan de Amerikaanse gewelddadigheden in Vietnam.

Het ondiplomatisch offensief van Addis heeft het radicalisme aan beide zijden in de hand gewerkt. De PMAC wil het conflict enkel op een gewelddadige, militaire manier oplossen, hoewel het na talrijke maanden strijd duidelijk blijkt dat het een hopeloze zaak is voor de regeringstroepen. De bevrijdingsbewegingen zijn na het offensief van Addis enkel tevreden met volledige onafhankelijkheid, hoewel de PMAC niet meer kan bieden dan een federatie, door de grote betekenis van Eritrea voor de Ethiopische economie o.a. door zijn havens en zijn enige petroleumraffinaderij.

Dit verklaart waarom deze kwestie zolang aansleept, en er nog steeds geen oplossing is gevonden. Deze oorlog betekent bovendien een voortslepende adering voor de Ethiopische economie: hij sloopt 2/3 van het budget op en is de oorzaak van het aanhouden van de hongersnood in dit gebied. Versnippering van onderontwikkelde landen maakt hen enkel nog zwakker, en dus economisch nog afhankelijker van het vreemd kapitaal. De politiek van geweld die de PMAC in Eritrea voert staat fel in kontradictie met haar socialistische politiek in Ethiopië zelf.

De revolutie verslindt haar kinderen.

De Ethiopische revolutie heeft steeds een bloedig karakter behouden. Reeds bij de aanvang van de revolutie werden op 23 november 1974, zestig personen van het vroegere bewind terechtgesteld. Na een mislukte staatsgreep in juli 1976 werden minstens 19 personen terechtgesteld, w.o. S. Habte, voorzitter van het politiek comité van de Dergue. In dezelfde maand volgde de terechtstelling van luit. kolonel B. Taile en van luit. H.M. Hassan, door hun eigen troepen. Op 11 november 1976 werd de executie van 27 anarchisten en contra-revolutionairen bekend gemaakt. Onlangs, nl. op 3 februari volgde dan de terechtstelling van het staatshoofd generaal T. Benti, en zes andere leden van de PMAC.

Ondertussen werd in maart 1975 de monarchie afgeschaft. De kroonprins M.A. Asfa Wossen werd, om gezondheidsredenen, onbekwaam bevonden nog langer de titel van koning te dragen. De voormalige keizer Haile Selassie overleed in augustus 1975.

Evaluatie van de revolutie en huidige situatie.

Ethiopië heeft nog steeds een zwak centraal gezag, ondanks het harde optreden van het leger. Momenteel voert het strijd tegen zes politieke bevrijdingsbewegingen. Vooral de kwestie Eritrea blijft lang aanslepen. Het streven naar een economisch, kultureel en sociale gemeenschap met de buurstaten Kenia, Soedan en Somalia wordt bemoeilijkt door huidige grenskonflikten met Soedan en Somalia. De grote politieke partij, waarvan sprake in het socialistisch programma, is nog steeds

geen werkelijkheid. Wel werd op 13 juli 1975 de vorming aangekondigd van een nationale, politieke partij, met socialistische inslag, die het bestuur van het land zou overnemen. Op het ogenblik is de macht nog steeds in handen van het leger. De landhervorming en de nationalisaties zijn goed opgeschoten, vooral deze laatste. De landhervorming heeft nog steeds te kampen met heftig verzet van de boeren, vooral van de grootgrondbezitters, maar ook door de mystische gehechtheid van vele kleine boeren aan hun grond. Andere positieve veranderingen zijn: de uitroeiing van de vroegere Amhara-elite, nieuwe rechten aan de Moslims - die toch meer dan 45 procent van de bevolking uitmaken - en aan andere etnische groepen, statuut voor de vrouwen, munthervorming om de grote winsten in beslag te nemen, onderwijshervorming en oprichting van coöperatieven en milities.

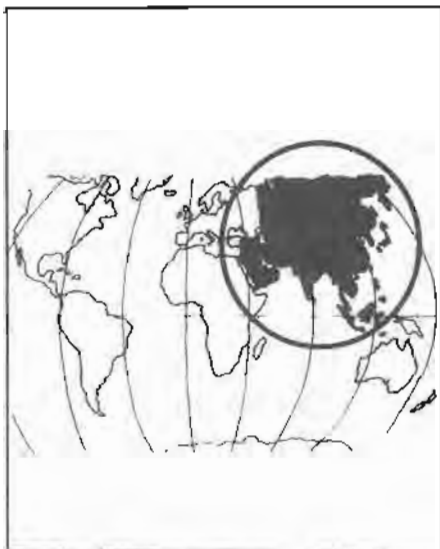
De herstructurering van de vakbonden, in november 1975, door de PMAC, had tot doel hun activiteiten aan banden te leggen. Na haar kongres in januari 1975 zegde de Confederatie van de Ethiopische vakbonden (CELU) volledige steun toe aan de PMAC. In september 1975 deed de CELU volgende eisen aan de militaire regering, nl. herstel van de democratische vrijheden, het opnemen van burgers in de regering en dergelijke meer. Naar aanleiding van een incident met een bediende die pamfletten verspreidde op het vliegveld van Addis-Abeba, in september 1975, dat leidde tot de dood van zeven personen, werd de CELU in november ontbonden en omgevormd in drie basisorganisaties: een nieuwe vakbeweging, een jeugdliga en een boerenbond.

Ethiopië heeft voor het ogenblik met grote economische moeilijkheden te kampen, vooral wat de voedselvoorziening betreft, die voor een groot deel het gevolg zijn van de guerrilla-oorlog met de bevrijdingsbewegingen. Na de executie van generaal Tefri Benti op 3 februari II, volgden terug enkele wijzigingen in de Dergue en in de regering. De positie van „de harde luit, kolonel M.H. Mariam“ is nu zeker verstevigd. De Dergue is in de loop van de revolutie van de oorspronkelijke 120 leden teruggebracht op 60 leden, en heeft nooit een vaste, scherp omlijnde, politieke koers ontwikkeld. Op 29 december 1976 werd de Dergue georganiseerd overeenkomstig de principes van het marxisme-leninisme en omvatte voortaan volgende organen: een Kongres, dat alle leden groepeerd en de politiek van het land bepaalt; een Centraal Comité (40 leden) dat de sociale en economische politiek en de defensieproblemen controleert, en een Permanent Comité dat de politisering van de massa's en de geheime diensten leidt. De werkelijke macht is momenteel in handen van de Dergue, de politie (met nog verschillende figuren uit de keizertijd), de burgerlijke regering en het administratief apparaat, het politiek bureau (een vijftiental intellectuelen met grote ideologische invloed op de Dergue) en het leger. Onlangs werd ook een begin gemaakt met volksmilities. Drie jaar na de revolutie van 1974 kan men met zekerheid zeggen dat het oude regime nooit meer zal terugkeren, maar ook dat Ethiopië nog eerder ver verwijderd is van een echte unitaire, socialistische republiek.

Filip De Paepe.

Geraadpleegde informatiebronnen:

- Le Monde Diplomatique maart en augustus 1975.
- Keesings Historisch Archief 18/2/1977.
- Spectator 4/1/1975 en 19/2/1977.
- De Nieuwe nr. 571 - Vrede februari en april 1975.

DE SITUATIE IN OOST-TIMOR

In Amerikaanse parlamentskringen circuleert een rapport over de misdaden die door de Indonesische troepen gepleegd werden in Oost-Timor. Volgens dit document zouden de soldaten van Suharto, bij de invasie van deze vroegere Portugese kolonie, niet minder dan honderdduizend mensen, t.t.z. 15 procent van de bevolking, gedood hebben. James Dunn, oud consul van Australië in Oost-Timor, die hierover de bewijzen verzamelde, zal te Washington gehoord worden. Men herinnert zich dat, bij de ineenstorting van het regime Caetano in Portugal, de nationale Bevrijdingsbeweging Fretelin, de controle van het grootste deel van Oost-Timor, overnam. Na enkele maanden kwam het Indonesische leger, op vraag van de door haar gemanipuleerde groep, met geweld tussen. Op 24 juni 1976 werd door Djakarta Oost-Timor bij Indonesië ingelijfd. Volgens het Fretelin gaat de strijd verder. Half januari werd door „Le Monde“ bekend gemaakt dat, volgens verklaringen van de Bevrijdingsbeweging, de Indonesische troepen slechts 20 procent van het grondgebied controleren en o.m. de dorpen Remixo en Tibar bevrijd hadden.

Malik, minister van Buitenlandse Zaken van Indonesië tracht nu van de Verenigde Staten, Nederland e.a. landen wapens te kopen om de strijd verder te zetten. Intussen ontvingen wij van onze vriend Dany Ceuninck, die als dokter op de Kaapverdische Eilanden werkt, een door hem afgenomen interview met Mari Alkatiri, lid van het Centraal Komitee van het Fretelin en Minister van Politieke Zaken van de Democratische Republiek Oost-Timor.

Het Fretelin maakt deel uit van het CONCP samen met PAIGC-MPLA Frelimo en MLSTP (bevrijdingsbeweging van Sao Tome en Principe) CONCP is een coördinatiekomitee voor de strijd in de Portugese koloniën) gesticht

onder impuls vnl. van ... Neto ...). Gezien de onafhankelijkheid van alle kolonies wordt nu een nieuwe organisatie nagestreefd.

Kd Alkatari Mari, wat is de bedoeling van uw bezoek aan Cabo Verde ?

Zoals je weet was de Kaap Verdische Republiek een der eerste landen die de republiek van Oost-Timor erkend heeft. Onze aanwezigheid hier is dan ook niet verwonderlijk, in tegendeel, in normale omstandigheden was onze delegatie hier b.v. veel vroeger aangekomen. Dit was evenwel niet mogelijk gezien onze drukke diplomatieke activiteiten en onze enorme taak in ons eigen land. Onze hoofdbedoeling hier is het versterken van de broederbanden van de actieve en militante solidariteit tussen onze 2 volkeren en aanknopen van diplomatieke betrekkingen op het ambassadeursniveau.

Zeer belangrijk was ook dat ons bezoek hier, onze Kaap Verdische kameraden heeft overtuigd van het belang dat ons volk hecht aan zijn vertegenwoordiging in een toekomstige associatie van alle vroegere Portugese kolonies. (cfr. nota... i.v.m. CONCP-Dani).

Ons werkbezoek heeft ook een informatief karakter (cfr. bedoeling van dit interview-Dani) aangezien de internationale pers systematisch valse informatie verspreidt over onze strijd.

Kd Mari Alkatari. Kunt u ons een korte schets geven van de Indonesische invloed in Oost-Timor ?

Indonesië heeft eerst al het mogelijke gedaan om Oost-Timor op een „vreedzame“ manier te annexeren. Dit was onmogelijk omdat het Fretelin steeds beseft heeft dat de onafhankelijkheid geen geschenk zou zijn, maar het resultaat van een bittere strijd.

Zo waren we voorbereid om het recht op vrijheid voor ons volk te veroveren. We zagen dat dit op vreedzame wijze niet mogelijk zou zijn en dit was ook de reden waarom we niet aanwezig waren op de onderhandelingen tussen Portugal en Indonesië te Macau 26/6/1975 (nota Dani : Portugal heeft niet het recht met Indonesië te onderhandelen over de onafhankelijkheid van Timor ! maar wel met het volk van Timor !). De pogingen van Indonesië en de toenmalige Portugese regering (vnl. het werk van Marco Soares-Dani) nu Timor bij Indonesië toevoegen, werden dus een flop.

Maar Portugal had nog een toefkaart onder de vorm van een lakei-partij (de Democratische Unie van Timor UDT). Deze partij was opgericht door Aloes Aldera, Portugees gouverneur van vóór en na 25 april 1974. (nota : Ook in andere kolonies had Portugal dat soort ... partijen opgericht. Hun rol is te vergelijken met die van Unita en FNLA in Angola maar dan ten voordele van het Amerikaans - West-Europees - Zuid-Afrikaans imperialisme). De UDT organiseerde dan ook een reactionaire staatsgreep in de nacht van 10/8/1975 en hun bedoeling was om alle leiders van het Fretelin psychisch te elimineren gebruik makend van het verrassingsmoment.

We kenden evenwel hun bedoelingen alsook de dubbelzinnige rol van de toenmalige Portugese regering zodat we op onze hoede waren en hun poging mislukte. Het ganse volk trok toen onder leiding van het Fretilin de bergen in. Wij wilden duidelijk aantonen dat de UDT de agressor was en de Portugese regering had de plicht deze staatsgreep te onderdrukken. De Portugese regering wou echter haar verantwoordelijkheid niet opnemen zodat het Centraal comité van het Fretilin besloot tot handelen over te gaan.

Op 15/8/1976 werd de algemene volksweerstand afgekondigd en op 20/8/1976 gingen we in het tegenoffensief. Na 2 weken ! kontroleerden we het ganse grondgebied (de UDT kon niet rekenen op steun bij het volk, het was alleen maar een kleine kaste bevoorrechtend steunend op de Portugezen) en de Portugese troepen moesten uit de hoofdstad Dili vluchten naar het eiland Atauro (op 30 km ten N. van Dili). Toen hebben we het ganse land volledig gekontroleerd en bestuurd gedurende 4 maand ; en verschillende onderhandelingspogingen gedaan met de Portugese regering die allen mislukten door de onwil van deze laatsten.

Op 28/11/1976 hebben we ons formeel onafhankelijk verklaard (althoewel we al in de praktijk 4 maand vrij waren de facto).

De Indonesische invasie was al begonnen begin oktober aan de gemeenschappelijke grens (met een nederlaag die het leven kostte aan 5 à 6.000 Indonesische soldaten). Toen bereidde Indonesië een invasie voor op veel grotere schaal, hetgeen we toen aan de ganse wereld hebben verkondigd. Toen we onze onafhankelijkheid verklaarden waren we al overtuigd dat er ons weldra een veel langere en heviger strijd te wachten stond en we waren al voorbereid om het hoofd te bieden aan een militair veel sterkere vijand.

Kun je ons de houding toelichten van de Afrikaanse landen in het bijzonder alsook van de andere, in verband met Oost-Timor.

Wat de Afrikaanse landen betreft, ze hebben zelf de koloniale onderdrukking aan de lijve ondervonden. We hadden dan ook geen probleem om de meerderheid van het rechtvaardige van onze strijd te overtuigen in het bijzonder dan zij die zelf na een gewapende strijd onafhankelijk zijn geworden. Wat de andere landen betreft kunnen we rekenen op de meerderheid van de niet-gebonden landen, in het bijzonder van deze uit de derde wereld. Zo hebben op de algemene UNO-vergadering van december 1975 niet minder dan 73 landen Indonesië veroordeeld ; slechts 10 stemden vóór de invasie en 46 onthielden zich en in de veiligheidsraad van 22/12/1976 konden we rekenen op 15 stemmen ! Op de laatste buitengewone conferentie van de GSPAA (Organisatie voor Solidariteit met de volkeren van Afrika en Azië) te Luanda hebben alle deelnemers unaniem de Indonesische invasie veroordeeld en hun steun toegezegd aan de strijd van het volk van Timor en zijn bevrijdingsbeweging het Fretilin. We zijn overtuigd dat wij nog meer steun zullen bekomen van de Afrikaanse landen, van de 3de wereld en van de socialistische landen wanneer we hen beter zullen kunnen informeren. We bekennen dat we onze natuurlijke bondgenoten niet beter hebben kunnen informeren voor de snelle ontwikkeling van onze strijd. We hebben grote moeilijkheden van financiële aard en van

het gebrek aan kaders, maar we zullen onze natuurlijke bondgenoten zo volledig mogelijk inlichten want we zijn zeker dat ze allen onze kant zullen kiezen en zeker nooit tegen ons stelling zullen nemen.

Kd. Mari Alkantara kun je ons een schets geven van de politico-militaire situatie in de democratische republiek van Oost-Timor ?

We beleven nu een strijd tussen 2 onafhankelijke landen waarbij Indonesië de agressor is en een deel van het grondgebied van Oost-Timor bezet.

De internationale pers stelt de realiteit dan zeer vervroegen voor. Het volk van Timor werd gemobiliseerd door het Fretilin en bood heldhaftig weerstand aan de agressor. Gedurende de laatste 9 maand werden ongeveer - 60.000 burgers uit Timor (vrouwen, kinderen en oudjes) vermoord op bevel van de Indonesische regering Suharto. Maar zelfs via dit barbaars geweld kontroleerden de aanvallers slechts 15 procent van het gebied (militair) en politiek gezien kontroleerden ze 0 procent.

Ze kontroleren het eiland Atanro alsook de enklave OCUSSI (deze beide gebieden werden door de Portugezen overgedragen zonder slag of stoot aan de Indonesiërs op 9/12/1975. Ze kontroleren een grenstrook van 30 km alsook de hoofdstad DILI en BAUCAN, de 2de stad. Er bestaat op dit moment een guerrilla in de voornaamste steden zoals HOSPANOS, MANAPUTO, VEIMILAL, AINARO, SAMO AILEN en MEMBRISSE.

We bestoken de zones : SOVAI, BETAMO alsook VAUPEN terwijl MANBARRA door onze troepen heroverd is. Op 26/3/1976 vielen we de voornaamste kazernes van de hoofdstad Dili aan waarbij we drie vijandelijke kazernes vernietigden en een rijke buit van wapens en munitie in de wacht sleepten. Op 19/3/1976 jadden we al Bacan aangevallen (de 2de belangrijkste stad) en er de enige vijandelijke kazerne vernietigd. Op dezelfde dag hadden we de ganse zone van HOSPOLO heroverd doch die wordt nu permanent door de Indonesiërs gebombardeerd. Tussen de zones die de Indonesiërs kontroleren bestaan geen communicatiewegen omdat ze deze niet kunnen kontroleren. Hun enige transport is per vliegtuig en over zee want over het land zijn ze nergens veilig.

Hun parachutisten die ze gedropt hebben kunnen ze niet meer bevoorraden zodat die gedoemd zijn om in Timor te sterven. Aldus kontroleren we feitelijk 80 procent van het grondgebied, inbegrepen de landbouwzone (koffie, rijst, maïs). Indonesië oefent slechts een fiktieve controle uit zelfs in de hoofdstad Dili, waar nu slechts 3.000 mensen wonen, de meerderheid is vermoord of in de bergen gevlucht samen met het Fretilin. Het heeft Indonesië 1 maand van intensieve bombardementen (via lucht en de vloot) gevergd om de stad Bacan te kunnen bezetten en Dili werd slechts bezet na 19 dagen bittere strijd en niet op 7/12/1975 zoals vakerlijk door de internationale pers werd gemeld. We hebben wel zware bevoorradingsproblemen maar onze voornaamste leverancier is het Indonesische leger zelf ! Wij voeren een verzetsstrijd, geen positie-oorlog. Wij zullen onze vijand overwinnen, en rekenen ook op de internationale solidariteit.

Kd. Mari Alkantara. Wens je hier nog iets aan toe te voegen ?

In naam van het volk van Timor wil ik benadrukken dat mijn reis hier in alle opzichten zeer vruchtbaar is geweest.

De Kaap Verdische kameraden hebben mij ervan overtuigd dat ze vanaf nul moeten beginnen, welnu, in Timor moeten ze van onder nul beginnen maar met dezelfde vastbeslotenheid en hetzelfde vertrouwen als onze Kaap Verdische kameraden.

De PAIGC heeft een korrekte lijn, die steunt op de massa's en dat is ook het geval voor het Fretilin. Maar om een revolutionair te zijn moet je op de eerste plaats een realist zijn en de Kaap Verdische kameraden zijn op de eerste plaats realisten, noodzakelijke voorwaarde om een revolutionair te zijn. In naam van het volk van Timor wil ik onze broeders op de Kaap Verdische Eilanden onze revolutionaire groeten overbrengen en in naam van het Centraal Komitee van het Fretilin en van de regering van de Democratische republiek van Oost-Timor dank ik hartelijk onze kameraden van de leiding van de PAIGC en van de Kaap Verdische Republiek.

Nota.

Het is wel typisch dat slechts enkele dagen voor de Indonesische invasie er een onderhoud plaats vond tussen Ford-Kissinger en Suharto. De lokale potentaat kreeg opdracht-toestemming vanwege zijn grote bazen.

Er is een duidelijke parallel te trekken met de gebeurtenissen in de Spaanse Sahara waar de ex-kolonialisten (hier Spanje) hun kolonie verkochten aan de lokale despoten Hassan II (Marokko) en Moktar Ouli Dadda (Mauritanië).

Ook zij konden met hun militaire overmacht de bevolking niet onderwerpen ; integendeel : alle weerbare bewoners zijn er eveneens gevlucht en staan in het verzet. De bezettingstroepen beheersen slechts verlaten steden.

* De Generale Bankmaatschappij boekte in 1976 een bruto-winst van 4.229 miljoen tegenover 3.451 miljoen in 1975. Voor de Bank Brussel Lambert was dit 1.105 miljoen frank in 1975 en 1.115 miljoen in 1976.

De netto-winsten van de Compagnie Brussel Lambert voor de Financier en de Industrie stegen van 435 miljoen frank in 1974 naar 717 miljoen in 1975 (ongeveer 65 procent).

In het bilan dat de F.N. Herstal op 30 juni 1976 neerlegde komt een bruto-winst voor van 263,5 miljoen frank of vijf maal dan vorig werkjaar (ongeveer 48,8 procent) wat een netto-winst uitmaakt van 122 miljoen frank tegen 30,3 miljoen het voorgaande jaar (ongeveer 303 procent).

Ford Compagnie België zag zijn winsten stijgen van 86,9 miljoen in 1974 naar 226 miljoen frank in 1975 (ongeveer 160 procent).

* President Carter die naar middelen zoekt om zijn Japanse concurrent op de wereldmarkt te paaien kwam met het zonderlinge voorstel voor de pinnen om Japan als vast lid van de Veiligheidsraad op te nemen. Carter wil dus aan premier Fukuda een geschenk overhandigen dat eigenlijk zijn eigendom is maar waarover alle landen van de wereld die lid zijn van V.N., en in bijzonder de huidige vast leden van de Veiligheidsraad, een woordje mee te praten hebben.

* De gemeenteraadsverkiezingen in de Bondstaat Hessen werden gekenmerkt door een nederlaag van de SPD die aan de CDU de meerderheid verloor. Frankfurt (51 procent) en Wetzlar (55,6 procent).

Zelfs in het Industriële Kassel ging de CDU vooruit van 33,1 naar 42,3 procent. Ook de liberale FDP die met de SPD in dit land regeert liep een nederlaag op. Na Zweden, Groot-Brittannië en Denemarken blijkt het steeds duidelijker dat de socialistische partijen die een rechtse koers volgen hiervan uiteindelijk het slachtoffer worden.

* In India werd Indira Gandhi en haar Kongrespartij door een verenigde oppositie, waarin allerhande partijen zich verenigd hadden, glansrijk verslagen. Vandaag betaalt zij, ondanks de positieve resultaten die tijdens de laatste jaren op het vlak van de landbouw werden geboekt, de prijs voor haar hardhandig optreden tegen de oppositie en een nog welige corruptie. Het ziet er naar uit dat voor het Indische volk, met de nieuwe machthebbers onder wie de rechtse partijen een grote invloed hebben, het einde van de moeilijkheden nog niet in het verschiet zijn.

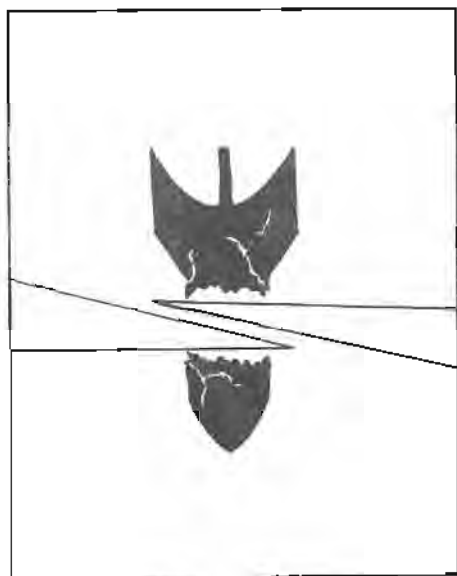
* De Amerikaanse regering heeft 1,5 miljoen geïnvesteerd voor de ontwikkeling van de „Big eye“ een bom met zenuwgas die ongeveer een vierkante mijl bestrijkt. De luchtmacht kreeg eveneens 2,7 miljoen dollar (100 milj. B.fr.) ter beschikking voor de fabricage van bommen met zenuwgas voor artilleriegevechten. Het onderzoek naar de ontwikkeling van dergelijke wapens werd in 1969 stop gezet nadat bij een ongeluk 6.000 schapen gedood werden. Tussen de V.S. en de U.R.S.S. bestaat een verdrag waarin beide landen zich verbonden dergelijke wapens in geval van een konflikt niet te zullen gebruiken.

* De Amerikaanse afgevaardigde Cardiss Collins verklaarde dat de V.S., ondanks zij de V.N. resoluties goedkeurde waarbij de verkoop van wapens aan Zuid-Afrika verboden werden, zijn land vorig jaar voor 300.000 dollar (12 miljoen B.fr.) wapens aan Zuid-Afrika leverde. De Afrikaanse landen komen een nieuwe resolutie in te dienen bij de Veiligheidsraad voor een volledig wapenembargo maar de V.S. tracht deze, met de steun van de Westerse mogendheden, op te vangen door een minder „harde“ tekst voor te stellen.

* Het Kongres van de V.S. heeft 70 miljoen dollar uitgekeerd voor de financiering van de radio stations „Vrij Europa“ en „Vrijheid“ voor het werkjaar 1975-1976.

Radio „Vrijheid“, waar een duizendtal personen werkzaam zijn, heeft uitzendingen in 17 talen van de Sovjet-Unie en dit vierentwintig uur op vierentwintig.

Het station „Vrij Europa“ richt in hoofdzaak haar uitzendingen naar Tsjechoslovakije (20 tot 22 uren), Polen (18 u.), Hongarije (18 u.), Roemenië (12 u.) en Bulgarije (7 uren). Het personeel van „Vrij Europa“ bestaat eveneens uit een duizendtal personen waaronder 200 Amerikanen, 400 Duitsers en verder emigranten uit Oost-Europa.

STOP WAPENHANDEL NAAR OMSCHAKELING VAN DE WAPENINDUSTRIE

Een trieste faam voor de Belgische wapenindustrie. De Belgische wapenfabrieken genieten een trieste faam. Zo wordt er in Zeebrugge niet alleen Nato-munitie verscheept - veelal onder strenge bewaking van het leger - maar vertrekt er bijna dagelijks een scheepsvracht wapens naar een of ander land in Afrika, Latijns-Amerika of Azië. Opvallend b.v. zijn de vele transporten naar het Midden-Oosten (Israël, Irak, Libië en de Golfstaten) sinds het uitbreken van de Libanese burgeroorlog in 1976. Ontwikkelingslanden als Pakistan, India, Zaïre en Maleisië komen op de Belgische wapenmarkt gretig aan hun trekken. Maar ook de Latijns-Amerikaanse militaire dictators zijn graaggeziene klanten voor de Belgische wapenindustrie.

Zo vertrok de „Loyd Rotterdam“ op 25 mei 1976 nog met een lading munitie voor Brazilië. De militaire machthebbers van Argentinië hebben onlangs bij een Belgische firma te Zaventem voor 600 miljoen fr. reserve-onderdelen besteld voor de Franse tanks die zij in gebruik hebben.

Ofschoon de Belgische wapenexport onderworpen is aan *uitvoervergunningen* (doorgaans verleend door het Ministerie van Economische Zaken na gunstig advies van het Ministerie van Buitenlandse Zaken), wast de regering haar handen in onschuld, met de gekende afweer-verklaringen „dat zij niet op de hoogte zijn“ of „dat zij in het duister tasten“ (Belgisch ambassadeur Maurice Vaisière en zijn economisch raadgever Charles François in De Nieuwe Gids van 13 december 1976). Fragmenten uit het kamerdebat tussen volksvertegenwoordiger Vandemeulebroucke en Minister van Elslande (Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking) inzake de Belgische wapenexport spreken in dit verband dikke boekdelen. Ofwel geeft de Minister een bepaalde wapenle-

BEWAPENING ONTWAPENING

vering lakoniek toe, ofwel wijst hij die even lakoniek af. Een ernstig kamerdebat over dit onderwerp lijkt onmogelijk te zijn.

Parlementaire controle zeer moeilijk.

Herhaalde voorstellen in Kamer of Senaat om de Belgische wapenuitvoer aan (parlementaire) banden te leggen gaan steevast de koelkast in. Zo legden op 11 november 1968 zes Volksunie-senatoren een wetsvoorstel neer, en diende volksvertegenwoordiger Glinne in 1975 drie wetsvoorstellen in inzake de beperking van de wapenuitvoer. Hoewel de wetsvoorstellen Glinne voor het eerst een zekere deining verwekten bij de publieke opinie (o.m. dank zij een handtekeningen-actie) zit Glinne nog altijd nergens, en liggen zijn voorstellen te vergelen in de parlementaire archieven.

Aktie 1977.

Een aantal bewegingen en actiegroepen die hun inspanningen op dit vlak willen bundelen, kunnen het daar niet bij laten. Aangevuurd door de oproep van Dom Helder Camara te Antwerpen en Charleroi (november 1976) organiseerden de Latijns-Amerika groepen in samenwerking o.m. met het Komitee tegen de wapentransporten op 1 januari 1977 een protestvasten en een openbare protestzitting, waarmee een 40-tal organisaties en groepen zich spontaan solidair opstelden. Vandaar deze „aktie 1977 tegen de wapenhandel“ onder het motto :

**STOP WAPENHANDEL - OMSCHAKELING
WAPENINDUSTRIE**

die thans uitgegroeid is tot een nationale actie tegen de Belgische wapenhandel en wapenindustrie. Het is er ons hierbij niet alleen om te doen de wapenuitvoer aan (parlementaire) banden te leggen, maar OP TE SCHORTEN, door de wapenindustrie OM TE SCHAKELLEN (rekonversie I) in een vredesindustrie. Omdat in hoofdzaak de overheid deze omschakeling kracht kan bijzetten, dringen we er op aan dat zij dit zoveelste protest ernstig zou nemen, en in eerste instantie haar politiek t.a.v. het Komitee tegen de wapentransporten zou herzien.

Het gaat toch niet op om mensen die zich op ernstige wijze inzetten voor democratische rechten en een vreedzame samenleving, op zo ondemokratische en gewelddadige wijze te intimideren.

Daarom :

1. Een plak-actie in april (affiches o.m. te bestellen op het Aktie-sekretariaat). Doe mee.
2. Een goede vrijdag-actie aan de kerken voor alle katoeliken die de voet dwars zetten.
3. Een (alternatieve) 1 mei-actie „voor zinvolle arbeid“.

De Belgische wapenhandel, een belangrijke economische sektor.

De steeds terugkerende berichten over wapenleveringen staan niet op zichzelf. Wapenhandel en wapenindustrie vormen een deel van onze „vrije“ (winst-gerichte) economie. De jongste jaren doen de Belgische wapenfabrieken (vooral FN-Herstal, SABCA en PRB te Balen-Neet) betere zaken dan ooit tevoren. De export-cijfers van onze „nationale“ wapenindustrie gaan NOG ALTIJD de hoogte in, en schommelen momenteel rond de 10 miljard fr. (nog 5,4 miljard in 1974 !). Ofschoon deze 10 miljard maar een klein percent uitmaken van de totale Belgische uitvoer (boven de 1.000 miljard per jaar), is deze sektor de overheid blijkbaar belangrijk genoeg opdat de toenmalige Minister van Economische Zaken Claes er in 1973 nog 45 miljoen inpompte.

Handelsmissies.

Officiële Belgische handelsmissies naar het buitenland worden trouwens doorgaans vergezeld van één (of meerdere) vertegenwoordiger(s) van de wapenindustrie. Zo telde een handelsmissie naar Venezuela en Ecuador in 1974 drie wapenhandelaars op 10 leden : 1 voor PRB, 1 voor NV Mecar en 1 voor Forche de Zeebrugge. Wie de Belgische wapenuitvoerders op de vingers kijkt was dan ook geenszins verbaasd bij George Thayer („The War business“) te lezen dat FN „de meest agressieve wapenfabriek ter wereld is“.

België : een internationaal centrum voor de wapenhandel.

Er is echter niet alleen de fabriek van oorlogsgeweren FN of de bekende munitiefabriek PRB. SABCA vervaardigt onderdelen van tanks, pantsers en oorlogsvliegtuigen (o.m. voor de welbekende F 16 !), terwijl tientallen grotere en kleinere bedrijven zich gedeeltelijk bezighouden met het vervaardigen van oorlogs- of strategisch materiaal. Al met al zit België niet alleen bij de 10 rijkste landen ter wereld, maar ook bij de 10 grootste wapenproducerende landen. Niet minder dan 11 internationaal erkende (en gekende) wapenhandelaars hebben een zetel te Brussel, 2 te Antwerpen, 1 te Wilrijk, 1 te Gosselies, 1 te Luik en 1 te Herstal.

Regeringssteun.

De Belgische regeringen ongeacht de politieke kleur hebben de Belgische wapenindustrie (en wapenuitvoer) altijd beschermd, gekoesterd en gespijsd.

Hoe anders de ononderbroken steun verklaren van overheidswege aan de wapenuitvoer verleend via het Delcredere-instituut (voor 11 miljard 530 miljoen van 1958 tot 1975 !), of de reeds vermelde extra-toelage van de toenmalige Minister van Economische Zaken Claes aan FN ? het (Nationaal) Delcredere-instituut verleent KREDIETEN voor de Belgische uitvoer, zoals gezegd ook voor de Belgische ondernemers- producenten van wapens en munitie. Eén van de wetsvoorstellen Glinne was het er dan ook om te doen die DIREKTE STEUN van het Delcredere-instituut voor de wapenexport OP TE SCHORTEN (wetsvoorstel 536 van 7 mei 1975).

Inlichtingen worden niet verstrekt.

Op parlementaire vragen naar informatie, wijst de bevoegde Minister (voor de laatste jaren veelal de heer Van Elsende) steeds weer op het op handelsgeheim (dat niet

mag geschonden worden), of beperkt hij zich tot een ontwijkend antwoord. In zijn interpellatie van 26 november 1974 gericht tot Minister van Elsende (Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking) vroeg volksvertegenwoordiger Vandemeulebroucke meer uitleg over de aangroei van de Belgische Nationale Wapenfabriek FN. Antwoord van de Minister : „FN is een privé-bedrijf waarvan ik noch de boekhouding, noch de planning ken. Vragen hierover zouden gebeurlijk kunnen gericht worden tot de minister van Economische Zaken of tot de staatssecretaris voor Waalse streek-economie“.

Op 2 oktober 1974 richt de Koerdische afgevaardigde Vanly in het Internationaal Perscentrum te Brussel een oproep tot de publieke opinie, opdat die krachtig protest zou aantekenen tegen de Belgische wapenleveringen aan Irak die, naar hij letterlijk verklaarde, „enkel dienen om de Koerden te verdrücken en hun akkers te verwoesten“. In zijn reeds vermelde interpellatie van 16.11.1974 licht volksvertegenwoordiger Vandemeulebroucke de Minister in dat op 26 februari 1974 het Noorse schip „Polarfrakt“ met 1.900 ton patronen en raketmotoren aan boord de haven van Zeebrugge verlaten heeft met bestemming Basrah (Irak) ; op 18 maart volgt de „Blue Girl“ met PRB-munitie voor Irak, op 13 april de „Simdad“ eveneens met munitie voor Irak, en op 9 oktober de „Bagdad“ weer met wapens en munitie voor Irak. Waarop de Minister alleen weet te antwoorden „dat de heer Vandemeulebroucke nogal vlug praat over genocide in verband met de gevechten tussen eenheden van het Iraakse leger en Koerdenstammen in verband met betwistingen over het autochroom statuut dat Bagdad heeft voorgesteld“.

Tekenend voor het klimaat van GEHEIMHOUDING rond onze wapenuitvoer is ook de manier waarop het Komitee tegen de Wapentransporten (Sint-Denijs-Westrem) door de B.O.B. wordt geïntimideerd, en het touwtrekken rond de BRT-reportage van Maurice De Wilde i.v.m. Zeebrugge.

Afgezien van alle andere bedenkingen luidt de officiële versie „dat België geen wapens levert aan oorlogvoerende partijen“. Maar zelfs als deze regel naar buiten uit wordt toegepast, leert de praktijk ons dat wapens langs tussenwegen toch ter bestemming geraken : op het slagveld. Zo heeft Zaire ten tijde van de Angolese strijd tussen MPLA en FNLA Belgische wapens doorgespeeld aan het FNLA. Heeft Irak de Koerden bedwongen met o.m. Belgische wapens. En heeft de Belgische FAL furor gemaakt in zo goed als alle Latijns-Amerikaanse diktatuurstaten.

Dat de Belgische wapenindustrie b.v. ook de Braziliaanse diktatuur actief steunt moge ook blijken uit het feit dat de Belgische wapenfabrieken FN en PRB onlangs nog de kans kregen om een nieuwe wapenfabriek te bouwen in Brazilië onder de onschuldige naam „Imbel“, dat van nu af aan Belgische wapens zal vervaardigen onder licentie. Zoals trouwens ook in Zuid-Afrika FN-geweren worden ontworpen onder licentie.

Ruilkonventies.

De regering beschermt de wapenhandel niet alleen met kredietverleningen, maar speelt hen de wapens ook ten dele zelf in handen. Door het systeem van ruilkonventies verkoopt het ministerie van landsverdediging verouderd

militair materiaal aan privé-wapenhandelaars in ruil voor (door hen te leveren) nieuw legermateriaal. Waar dit afgeschreven legermateriaal dan terecht komt, mag Joost weten. Er bestaat alsnog geen enkele mogelijkheid voor de Belgische regering om na te gaan in wiens handen dit zogenaamd afgeschreven legermateriaal uiteindelijk terecht komt.

Zinnvolle arbeid.

Vooraf in krisisperiodes wordt de discussie rond de wapenindustrie scheef getrokken door de vraag om werkgelegenheid. Zo wordt er telkens weer op gewezen „dat er toch veel mensen in de wapenindustrie tewerk zijn gesteld“ en „dat je die mensen hun broodwinning toch niet kunt afpakken“.

Zo kon je in de TV-uitzending van Maurice De Wilde omtrent de Belgische wapenindustrie de arbeiders van FN-Herstal horen zeggen „de één zijn brood is de ander zijn dood“.

Met het oog op het feit dat de werkgelegenheid geen heilige koe is om om het even welke produktie goed te praten (waarom dan geen plastieken bomen produceren?) en het feit indachtig dat je met dezelfde financiële steun werkgelegenheid kunt scheppen in om het even welke sektor, moet vooral de arbeidersbeweging er over waken het recht op ZINVOLLE arbeid te verdedigen. De wapenindustrie is het voorbeeld bij uitstek van een produktie gericht op de winst van enkelen, en niet op de echte behoeften van allen. De arbeidersbeweging moet weten dat de wapens die zij hier produceren juist de (ontluikende) arbeidersbewegingen in de Derde Wereld de kop indrukken, en het proces voeden dat jaarlijks miljoenen mensen de dood in jaagt.

En dus : omschakelen.

Daarom willen wij met de arbeidersbeweging wegen zoeken om de Belgische wapenindustrie om te schakelen, en met het beschikbare geld andere arbeidsplaatsen te scheppen. Zo heeft o.m. het gezaghebbende Zweedse vredesinstituut SIPRI konkrete plannen opgesteld om b.v. de omschakeling van biologische en chemische wapenfabrieken te begeleiden.

Ook in Frankrijk (3de wereld-wapenproducent met 270.000 werknemers in de wapenindustrie) hebben zowel de CGT als de CFDT (de grootste vakbonden de jongste jaren uitdrukkelijk afstand genomen van de wapenindustrie en wapenuitvoer, en stelt b.v. een resolutie van het 36ste kongres van de CFDT dat „de omschakeling noodzakelijk en mogelijk is, ALS DE POLITIEKE MACHT DAT WIL“. Het CFDT-kongres verwerpt trouwens de valse argumenten die naar voor geschoven worden om deze handel goed te praten en stelt dat „deze argumenten alleen als dekmantel dienen om de arbeiders in de politiek van het grootkapitaal op te nemen“ (Croissance des Jeunes Nations, maart 1976).

Zo is er in België toch al sinds jaar en dag een overheidskommissie belast met de studie van de mogelijkheden om onrendabele vreedzame industrieën om te schakelen (de kommissie Van De Putte). Eenzelfde kommissie moet dringend worden ingesteld voor de wapenindustrie, zelfs indien die, zoals thans, wél economisch rendabel is. Alleen een breed front dat alle sectoren van de publieke opinie beroert kan er in slagen de wapenindustrie in te tomen. Dit front staat of valt met de inzet van de AR-

BEIDERSBEWEGING. Daarom deze oproep samen te strijden voor ZINVOLLE arbeid en een ZINVOLLE tewerkstelling : door omschakeling van de wapenindustrie.

Besluit : een oproep.

Oorlogen zijn de hele geschiedenis door een plaag geweest, en een gesel voor de bevolkingen van alle werelddelen. Op tijd en stond hebben zij dood en vernieling gezaaid, aftakeling en wanhoop. We zijn makkelijk geneigd te denken dat het wel altijd zo zal blijven, en zijn in onze zelfgenoegzaamheid al tevreden als die oorlog maar ver van ons blijft.

Gaandeweg hebben we nochtans geleerd en begrepen dat de oorlog wortelt in de SOCIALE STRUKTUUR van de samenleving. Ongebreideld winstbejag en ongecontroleerde macht zijn telkens weer bron geweest van geweld en oorlog. Geweld en oorlog vormen het antwoord op elke maatschappij die grove vormen van sociaal onrecht handhaaft, profijt of partijbelang als hoogste idealen heeft, of macht en winst in handen van enkelen laat. In de woorden van *Helder Camara* : „Onrechtvaardigheid is geweld, het begin van elk ander geweld“.

De wapenhandel versterkt de machtsinstrumenten die veelal onrecht in stand houden. Dit is het duidelijkst het geval waar de internationale wapenhandel diktatoriale regimes toelaat hun greep op de massa te handhaven en de repressie te versterken.

De ouderen onder ons hebben oorlog en verschrikking aan de lijve ondervonden. Zij mogen niet vergeten dat dezelfde verschrikking nog altijd op de wereld rond waart, en in sommige gevallen met Belgische wapens wordt in stand gehouden. Op het proces van Neurenberg (dat de Nazi-kopstukken voor de rechter bracht) werd iederéén veroordeeld die hoe dan ook had meegewerkt om de Nazi-verschrikking in stand te houden : tot de man toe die als loodgieter aan de gaskamer had meege- werkt.

Het is een oude morele regel die zegt dat we niet alleen verantwoordelijk zijn voor wat wij DOEN, maar ook voor wat wij NALATEN te doen. In zover wij de Belgische wapenindustrie STILZWIJGEND in stand houden zijn we er DOOR NALATIGHEID mede-verantwoordelijk voor dat met die wapens mensen worden onderdrukt of diktatoriale regimes worden in stand gehouden. De tijd is rijp om de kat de bel aan te binden.

Het argument „als wij het niet doen, zullen anderen het doen“ moet dringend als morele vaandelvlucht worden ontmaskerd. Wat wij doen of laten, daar zijn wij verantwoordelijk voor.

Daarom deze oproep aan het adres van de arbeidersbeweging, de vormingsorganisaties, de kerken, de universiteiten en de parlementairen, om de rangen te sluiten in een massale protestbeweging. Voor zinnvolle arbeid. Voor omschakeling van onze wapenindustrie. Voor een konstruktief en vredesakatief buitenlands beleid. Voor een rechtvaardiger wereld waarin onderdrukkingsregimes geen voet meer hebben om op te staan. Solidair met al wie vertrappt en verdrukt wordt. Solidair tot en met.

Deze tekst is overgenomen uit „Stop wapenhandel - omschakeling wapenindustrie“ uitgegeven door het Aktiekomitee „Neen aan de wapenhandel“, Antwerpen, Kleine Beerstraat 20 (tel. 031/ 39.74.08), maart 1977 en voor vrede bewerkt door Ernst Gülcher.

DEFENSIE-UITGAVEN VAN DE NAVO-LANDEN 1949-1976

De cijfers zijn die van de uitgaven die werkelijk gedaan of begroot zijn in de loop van het kalenderjaar. Zij zijn gebaseerd op de NAVO-definitie van defensie-uitgaven. Daar er verschillen bestaan tussen deze en de nationale definities, kunnen de hierna volgende cijfers aanzienlijk verschillen van die welke door de nationale regeringen genoemd worden of die in de nationale begrotingen voorkomen.

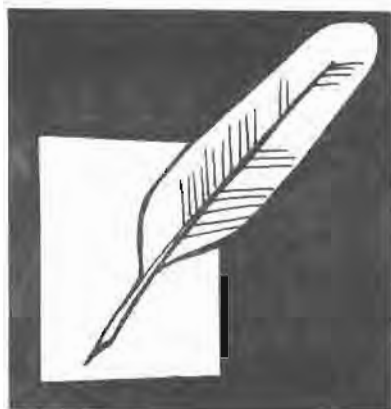
De cijfers die op de Verenigde Staten en Canada betrekking hebben, zijn inclusief de uitgaven voor militaire-hulpprogramma's. De cijfers voor de Europese NAVO-landen zijn exclusief de waarde van materieel dat binnen de termen van de militaire-hulpprogramma's van de Verenigde Staten en Canada ontvangen is.

TOTALE DEFENSIE-UITGAVEN VAN DE NAVO-LANDEN

(Courante prijzen)

LAND	MUNTEENHEID	UITGAVEN									BEGROOT
		1949	1954	1967	1970	1972	1973	1974	1975	1976	
(0)	(1)	(2)	(3)	(4)	(7)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	
België	Miljoen Belgische frank	8.273	20.707	30.396	37.502	44.140	48.941	57.395	69.936	79.445	
Canada	Miljoen Canadese dollar	372	1.771	1.965	2.061	2.238	2.405	2.862	3.127	3.595	
Denemarken	Miljoen Deense kroon	360	885	2.249	2.767	3.386	3.520	4.439	5.281	5.974	
Frankrijk	Miljoen Franse frank	4.787	11.710	28.912	32.672	37.992	42.284	47.705	55.955	64.100	
Bondsrepubliek (a)	Miljoen D-Mark		6.287	21.408	22.573	28.720	31.908	35.644	37.589	38.823	
Griekenland	Miljoen drachme	1.630	3.428	9.390	14.208	17.211	19.866	24.126	43.917		
Italië	Miljoen lire	301	543	1.359	1.562	2.162	2.392	2.852	3.104	3.526	
Luxemburg	Miljoen Luxemburgse frank	112	565	413	416	517	601	710	836	900	
Nederland	Miljoen gulden	680	1.583	3.200	3.968	4.974	5.465	6.254	7.246	7.713	
Noorwegen	Miljoen Noorse kroon	370	1.141	2.097	2.774	3.239	3.505	3.938	4.771	5.220	
Portugal	Miljoen escudos	1.419	3.100	8.575	12.538	16.046	16.736	25.108	19.898	18.500	
Turkije	Miljoen liras	556	934	4.596	6.237	9.961	12.192	15.831			
Ver. Koninkrijk	Miljoen pond sterling	779	1.569	2.276	2.444	3.258	3.512	4.160	5.165	6.188	
Ver. Staten	Miljoen Amerikaanse dollar	13.503	42.786	75.448	77.854	77.639	78.358	85.906	90.948	99.083	
Gebied											
Geheel Europa (b) (c)	Miljoen Amerikaanse dollar	4.531	11.309	22.101	23.460	32.315	39.173	44.052	51.951	52.609	
Geheel Noord-Amerika	Miljoen Amerikaanse dollar	13.875	44.557	77.265	79.821	79.898	80.761	88.832	94.023	102.725	
Gehele NAVO (b) (c)	Miljoen Amerikaanse dollar	18.406	55.866	99.366	103.281	112.213	119.934	132.884	145.974	155.334	

- a. Voordat zij in mei 1955 tot de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie toetrad, leverde de Duitse Bondsrepubliek een bijdrage tot de defensiebegrotingen van bepaalde NAVO-landen door bezettingskosten te betalen; bovendien droeg zij zekere andere lasten die binnen de NAVO-definitie van defensie-uitgaven vallen. Behalve defensie-uitgaven (volgens de NAVO-definitie) is de Duitse regering verplicht tot het maken van aanzienlijke jaarlijkse kosten ten behoeve van Berlijn, gezien de uitzonderlijke situatie van die stad en de noodzaak om haar, in het belang van de vreedzaming van de vrije wereld, leefbaar te houden. Deze kosten, die niet verwerkt zijn in de bovenstaande cijfers omdat zij niet onder de NAVO-definitie vallen, worden voor 1976 begroot op 8.952 miljoen D-mark. Geen gegevens beschikbaar.
- b. De Europese en NAVO-totaal zijn gebaseerd op de wisselkoersen geldend voor de betreffende jaren. Dit betekent dat men rekening moet houden met de koersschommelingen van de nationale munteenheden ten opzichte van de Amerikaanse dollar. Bij het rechtstreeks vergelijken van de verschillende jaarcijfers dient men dus voorzichtigheid te betrachten, des te meer omdat ten gevolge van prijs- en loonsverhogingen de cijfers in deze tabel een onvolledig beeld geven van de werkelijke ontwikkeling van de defensie-inspanning der diverse landen. Men dient tenslotte te bedenken dat de Europese en NAVO-totaal voor 1949 de defensie-uitgaven van de Duitse Bondsrepubliek niet omvatten.
- c. Voor vergelijkingsdoeleinden zijn de cijfers voor Griekenland en Turkije, die niet voor elk genoemd jaar beschikbaar zijn, buiten de regionale totaal gehouden.

KUNST IS STRIJD

Kunst en theater.

Mooie woorden naast elkaar zetten, dat is geen kunst.

Bertolt Brecht.

Wat is dan wel Kunst? Heeft die vraag eigenlijk belang? Dat moet iedereen voor zichzelf uitmaken. Met louter esthetische benaderingen zitten we fout. Onherroepelijk. Als we kunst als de weerspiegeling van een bepaald gegeven beschouwen, hebben we het eveneens verkeerd voor. Kunst ontstaat in een zekere sociale context. Dat wel. Maar kunst is iets creatiefs, beïnvloedt zelf de samenleving. Is dat dan de belangrijkste functie van de kunst? Misschien. Van alle kunst? Ja. Alleen, niet alle kunstvormen hebben evenveel vat op het publiek.

Het publiek is evenzeer het produkt van een maatschappij. Het kreeg een reeks waarden en voorstellingen mee waar het niet buiten kan. Het vermog bepaalde boodschappen te decoderen, te ontcijferen. Op voorwaarde dat die boodschappen in een begrijpbare code opgesteld zijn. Eén van die codes is de taal. Andere zijn visueel: de houding van een mens, zijn mimiek, zijn hele voorkomen bij voorbeeld. Zo beoordelen wij allemaal iemand enkel op zijn uiterlijk. Andere codes worden dan weer door onze reukorganen of door onze tastzin ontward.

Geen kunst appelleert aan ons totaal vermogen tot decoderen. Indien dat een criterium mag zijn, dan is het theater waarschijnlijk de compleetste kunstvorm. Taal en beeld zijn basisgegevens. Het publiek en de acteurs hebben bijna lijfelijk contact. Het toneel kan een beroep doen op muziek en plastische kunsten. Als wij nu het inwerken op de werkelijkheid als de belangrijkste functie van de kunst beschouwen, dan moet politiek theater een zeer interessante vorm van toneel zijn.

Theater als communicatiemedium.

Sergej Tretjakov zei eens dat voor hem het epos van de dagelijkse revolutionaire werkelijkheid al bestond. Dat zijn de kranten. Daarin kan men een roman lezen waarvan wijzelf de personages, auteurs en lezers zijn.

Het lijkt niet ten volle verantwoord de hele cultuur uit het standpunt van de communicatie te bekijken. Toch

heeft zo'n benadering het grote voordeel dat ze toelaat het maatschappelijk karakter ervan beter te doorgronden.

Cultuuroverdracht is communicatie. Het communicatieproces laat zich het makkelijkst vatten in de formule: „Wie zegt wat via welk kanaal tot wie en met welk gevolg?“

Theater is directe communicatie. Tussen zender en publiek is er geen technisch middel ingeschakeld. Dat wil zeggen, de toeschouwers ervaren de acteurs als zenders, als communicators. Het bestaan van de auteur zelf dringt nauwelijks tot hen door. Theater is bovendien een tweepolige communicatie met terugkoppeling (feed-back). Hoewel de toeschouwer meestal niet actief bij het spel betrokken wordt, toch kan de acteur niet buiten diens reacties. Zelfs al blijft het publiek muistil, toch leert de acteur uit die houding of het spel „aanslaat“. Hij kan zijn manier van acteren door dat contact met de zaal voortdurend wijzigen.

Daarom wordt theater misschien als zo actueel ervaren. Het heeft plaats en op hetzelfde ogenblik zijn wij er de onmiddellijke getuigen van. Het is weliswaar slechts een afbeelding van de werkelijkheid, maar het biedt ons een indringend en simultaan beeld van een massa feiten en gebeurtenissen. Het hangt geen statisch beeld op. Door handeling bewogen wordt het een *daad-werkelijkheid* (om eens een Germanisme te gebruiken).

Het toneel onttrekt zich dus klaar en duidelijk aan de letterkunde. Het heeft volslagen andere en meer uitdrukingsmogelijkheden dan het geschreven woord. Het onderscheidt zich ook van de film, die een eigen beeldtaal ontwikkeld heeft. Het komt ons voor dat de toeschouwer in een schouwburg „vrijler“ is. Zijn blik wordt niet zo dwingend geleid door de regisseur, hij ziet niet door de lens van de camera. Men houdt hem minder voor dat wat hij ziet, volstrekt reëel is.

Toneel vandaag.

Nieuwe tijden, nieuwe media. Film, radio en televisie betekenen een uitdaging voor het theater. Geregeld vraagt men zich af of het zal kunnen standhouden. Die vraag kan niet voor eens en **altijd** beantwoord worden. Niets is definitief. Af en toe **ziet het er** inderdaad naar uit dat het toneel er niet meer in slaagt de gebeurtenissen van onze tijd, die als maar ingewikkelder schijnen, bevattelijk voor te stellen. De technische uitrusting van een schouwburg is te eenvoudig, het simpele verhaaltje dat wordt uitgebeeld spreekt de toeschouwer amper aan. En als je dan voor een handvol mensen speelt, wat hebben je inspanningen gebaat?

De wereld is een schouwtoneel. De wereld van vandaag is eveneens één grote markt. Wil je op die markt iets aanbieden, dan moet je het eerst produceren. Daarvoor heb

je geld nodig. Om op die markt iets te kopen, moet je ook geld hebben. Welnu, geld heeft de arbeidersklasse meestal niet te veel.

Wij leven in een hoog geïndustrialiseerd kapitalistisch land. Het wordt hoofdzakelijk gekenmerkt door de tegenstelling tussen diegenen die de produktiemiddelen bezitten en diegenen die hun arbeid moeten verkopen. Alles krijgt maar waarde in functie van het geld, van het kapitaal. Kunst ontsnapt niet aan die wetmatigheid. Kunst wordt verkocht zoals elk ander produkt. Niettemin, waar een fles melk de mensen niet ertoe aanzet erover na te denken dat ze slechts een koopwaar is, dat zijzelf in de grond koopwaar zijn, kan kunst dat wel. Als zij stelling neemt althans.

Het episch theater.

Dat doet het episch theater. Het biedt meer dan zomaar een linkse inhoud. Het wordt geschreven en geproduceerd, niet zolang na de Eerste Wereldoorlog op een ogenblik dat de burgerlijke kunstbeoefening in het slop zit. Die weet geen raad met de nieuwe communicatietechnieken. Film en radio brengt ze verduveld erg in de war. Zij onderkent de eigen geaardheid van die media nauwelijks. Radio en film worden gewoon plaatsvervangers voor het theater, de opera, het concert, voordrachten, cafémuziek en wat al meer. Bertolt Brecht zegt het treffend: „Men had plots de mogelijkheid om aan iedereen alles te zeggen, maar, indien men er goed over nadenkt, had men kortweg niets te vertellen“.

Voor die toneelmensen die een beter inzicht hebben in het verloop van de geschiedenis, is het nochtans zo klaar als een klontje: zij zullen de eigenheid van het theatermedium ten volle benutten. Zo vormt zich het episch theater, het theater van een „wetenschappelijk tijdperk“.

De politisering van de kunst.

Dat dramatisch concept stoelt op het besef dat een toneelwerk niet zozeer aan het gevoel van de toeschouwers moet appelleren, maar hen moet overtuigen. Een tendensstuk verdraait de waarheid niet. Het brengt ze aan het licht. „De sterkste tendens“, zegt Erwin Piscator, „ontstaat uit de objectieve, niet geretoucheerde, ruwe werkelijkheid“. Om die op het podium zichtbaar te maken, volstaat geen revolutionaire bezieling. Het episch theater verlangt een verbluffend artistiek meesterschap. Het episch theater probeert de kloof te dichten die ogenschijnlijk tussen kunst en wetenschap bestaat. Kan de wetenschap problemen oplossen, de kunst kan problemen oproepen.

Het episch theater brengt geen verhaaltje. Het beeldt situaties uit. Dat is niet helemaal correct. Het verhaaltje is bijkomstig, maar het is er. Toneel mag geen saaie boel worden. Niemand gaat naar de schouwburg om zich stierlijk te vervelen. De mensen hebben er een avondje uit van gemaakt, je moet ze verstrooing geven. Ze hebben heelder dagen al genoeg aan hun kop. Daarom ligt de klemtoon evenzeer op de amusementsfactor.

Vervreemding.

Verstrooing betekent overigens niet verdwazing. Walter Benjamin noemt het lachen het beste uitgangspunt voor

het denken. Je kunt erop uit zijn de mensen zichzelf totaal te laten vergeten, hen laten opgaan in een droomwereld. Dat poogt het burgerlijk theater.

Nochtans, de toeschouwer weet dat hij op de bühne niet de werkelijkheid ziet. Hij ziet er een gestyleerde voorstelling van. Hij kijkt naar acteurs die een rol spelen. Maar die acteurs, die bühne zijn voor hem meteen een brok werkelijkheid. Acteurs zijn mensen van vlees en bloed, die op echte planken staan. De houding van het publiek t.o.v. het theater is dus in wezen dubbelzinnig.

Die constatering verleent ons een gedegen inzicht in het vervreemdend effect van het episch theater. De mens is een creatief wezen. Hij kan pas helemaal genieten, als hij aan zijn scheppingsdrang uiting kan geven. Dat geldt natuurlijk ook voor de toeschouwer die eerst geniet wanneer hij zich niet passief laat meeslepen, maar het spel actief volgt, het verstaat, het duidt. Pas dan bereikt het theater zijn volle waarde als de toeschouwer het gegeven verwerkt en er een aanleiding voor zijn eigen handelen in ziet.

Derhalve beoogt het episch theater geen emotionaliteit: de toeschouwer moet er zich van bewust blijven dat hij toeschouwt. De handeling wordt gedurig onderbroken. Hier gebruikt het episch theater heel oude en heel recente technieken. Vele komen zo uit het volkstoneel. Neem nu de directe toespraak van de acteur of het koor tot het publiek. Evenmin als de zang is die echter geïntegreerd in het gans spel. Ze breekt de eenheid van het werk. Dat sluit aan bij een procédé vaak aangewend in de film en de journalistiek, nl. de montage. Tussentitels worden ingelast, filmfragmenten, lichtbeelden. De enge ruimte van de schouwburg wordt doorbroken, verliest een stuk heimzinnigheid. De interruptie verrast, gaat de illusie tegen. Ze verstoort het theatraal tijdsverloop. „Ze dwingt de toeschouwer tot een stellingname t.o.v. het gebeuren en dwingt de toneelspeler tot een stellingname t.o.v. zijn rol“ (Walter Benjamin). Dat beantwoordt prachtig aan het opvoedend karakter van het episch theater. Daarom ook hecht Brecht zoveel belang aan de „geste“, het gebaar. Hij vindt die een typisch volkse uitdrukkingsvorm en stemt er zelfs de ritmiek van zijn taal op af. De „geste“ materialiseert de taal, maakt ze concreter.

Samenvattend schema.

Brecht heeft de verschillpunten tussen het traditioneel, zogenaamd Aristotelisch theater en het episch theater indringend samengevat. Let erop, het betreft hier geen absolute tegenstellingen, wel accentverschuivingen.

Dramatische vorm van het theater.

handelend

sleept de toeschouwer mee in de

handeling op het toneel

put zijn activiteit uit

maakt gevoelens mogelijk

ervaring

de toeschouwer wordt in een handeling verplaatst

suggestie

de indrukken worden geconserveerd

de toeschouwer staat er midden

in, leeft mee

de mens wordt bekend verondersteld

de onveranderlijke mens

spanning gericht op de afloop

de ene scène bestaat slechts voor de andere

groei

verloop volgens rechte lijn

evolutionaire noodzakelijkheid

de mens als gefixeerd geheel

het denken bepaalt het zijn

gevoel

Epische vorm van het theater.

vertellend

maakt de toeschouwer tot een

waarnemer, maar

wekt zijn activiteit

dwingt hem tot beslissingen

wereldbeeld

hij wordt ermee geconfronteerd

argumenten

omgezet in inzicht

de toeschouwer staat er tegenover,

bestudeert

de mens is voorwerp van onderzoek

de veranderlijke en veranderende mens

spanning gericht op het verloop

elke scène staat op zichzelf

montage

volgens krommen

sprongen

de mens als proces

het maatschappelijk zijn bepaalt het denken

rede

Bovenstaande tekst is zowat het strak theoretisch gehouden inleidend hoofdstuk van de brochure „Kunst is strijd“. Daarin lichten de auteurs de uitbouw van een militant politiek theater in de Weimar-republiek toe. Ze worden dan wel concreter en geven de lezer alvast een ruggesteuntje als hij zich over het belang van de strijdcultuur verder wil bezinnen.

De brochure verscheen in de reeks *Informatie en Argumentatie* en beslaat een veertigtal bladzijden. Je kan ze verkrijgen door 30 fr. (plus 10 fr. port per verzending) over te maken op gironummer 000-0304249-57 van Jong-socialisten v.z.w., Keizerslaan 13, 1000 Brussel. Een jaarabonnement op *Informatie en Argumentatie* kost 200 fr.

VREDESFONDS

W.W. Tielt : 200 fr. - G.D. Oostende : 100 fr. - J.E. Gent : 50 fr. - M.V. Gent : 100 fr. - J.C. Oostakker : 50 fr. - E.M. Brussel : 100 fr. - A.M. Dilbeek : 100 fr. - W.W. Kortrijk : 100 fr. - J.V. Gent : 100 fr. - G.M. Gent : 100 fr. - N.V. Evergem : 100 fr. - B.B. Tongeren : 100 fr. - M.T. Gent : 100 fr. - R.W. Brugge : 50 fr. - M.V. Gent : 100 fr. - A.D. Oostende : 100 fr. - E.D. Brugge : 100 fr. - T.B. Gent : 100 fr. - E.C. Antwerpen : 100 fr. - F.V. Gent : 50 fr. - L.F. Gent : 100 fr. - W.P. Brussel : 200 fr. - U.C. Oostkamp : 100 fr. - Dr.M. Ledeborg : 500 fr. - L.M. Schoten : 100 fr. - J.S. Deurne : 200 fr. - G.D. Ninove : 100 fr. - B.P.A. Gent : 250 fr.

Onze oprechte dank voor de vriendelijke medewerking!

Stort eveneens een bijdrage in ons Vredesfonds op Prk. 000-0956015-80 van Vrede vzw., 9000 Gent of ... doe reeds zoals verschillende vrienden en geef een **BESTENDIG ORDER** aan uw financiële instelling - ASLK of Bank - om maandelijks een bedrag op onze rekening te laten overschrijven. Dank bij voorbaat!

GEEF ONS DE MIDDELEN OM ONZE AKTIE VERDER TE VOEREN

U kunt „VREDE“ helpen om zijn akties verder te ontwikkelen en... met dezelfde gelegenheid één of meerdere van de talrijke mooie prijzen winnen bij de **INNERLIJKE TOMBOLA** die aan dit initiatief verbonden is.

De prijs van het biljet : 50 fr.
Het boekje van 10 biljetten : 500 fr.

Uit de lijst van de talrijke prijzen - één prijs per 10 biljetten - vernoemen we : een gastronomisch week-end in de Ardennen of een week-end-reis naar Parijs of Londen voor twee personen ; verder wijnen, huishoudtoestellen, handwerk, folkloristische voorwerpen, enz., enz.

Speciale prijs voor de omslagen.

Trekking eind mei 1977.

Het aantal uitgegeven biljetten is beperkt.

Maak ons dus reeds vandaag uw bestelling over door overschrijving op Prk. 000-0956-15-80 van Vrede vzw., Onderbergen 51, 9000 Gent.

opvoeden tot vrede

DE ROL VAN DE ONDERWIJZER

Jan Van Calsteren.

In de wereld van vandaag is het opvoeden tot vrede een dwingende noodzaak geworden. Want : ofwel maken wij een einde aan de oorlog ; ofwel maakt de oorlog een einde aan ons (President Kennedy). Meer nog : het is een menselijke plicht, de eerste menselijke plicht. De jeugd moet het besef bijgebracht worden dat wij allen samen in één wereld leven, dat wij „de hoeders van onze broeders“ zijn.

Het opvoeden, het vormen van de mens naar geest en karakter, gebeurt in een zeker politiek en sociaal klimaat. Het gebeurt te gelykertijd in verschillende milieus en gemeenschappen en met een verscheidenheid van middelen : het gezin, de massamedia, het arbeidsmilieu, het verenigingsleven, de school...

In de eerste jaren, in gezin en school, wordt de basis van de opvoeding gelegd. Veel van wat later in de mens verkeerdt loopt, met daarbij de onvermijdelijke maatschappelijke gevolgen, vindt zijn oorzaak in een verkeerde opvoeding tijdens de kinderjaren.

Daarom dient ieder opvoeder er zich van bewust te worden dat de school in dienst staat van de mensheid en niet van de staat of van gelijk welke groep. De school is het wonderlijkste, dat de mens ooit heeft uitgevonden, maar ook het gevaarlijkste. Zij is de bron van de vooruitgang, maar ze blijft het machtigste „nationale“ wapen dat elk land psychologisch en in volledige vrijheid kan aanwenden. Het is met de hulp van de school, dat de oorlog van 1914-1918 psychologisch werd voorbereid, zowel in Frankrijk als in Duitsland. En na 1930 grepen zekere landen weer naar dezelfde tactiek...

Artikel 26 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens zegt het volgende : „De opvoeding dient de verstandhouding, de verdraagzaamheid en de vriendschap onder de volkeren en alle rassenkundige en godsdienstige groepen in de hand te werken“. In een democratisch land zal dit in 't algemeen wel gebeuren. Toch hangt er nog veel af van geest, aard en inhoud van de leerprogramma's, de gebruikte leermiddelen en handboeken.

Met het oog op het opvoeden tot vrede zou elk leerprogramma herzien moeten worden, zowel wat betreft de vorm, de methode van opvoeden, als wat betreft de geest. Het geschiedenisonderwijs dient gezuiverd van nationalisme en chauvinisme, van vooroordelen, van de

erfenis van het kolonialisme, van heldenverering en verheerlijking van het geweld. Zedenleer - confesioneel of niet - moet zich tot doel stellen het kind op te voeden tot een goed en evenwichtig mens, tot iemand, die zich niet laat meeslepen door vooroordelen, wanbegrippen en demagogie en die inzicht heeft in de menselijke problemen en het wereldgebeuren.

Ook andere vakken kunnen hun steentje bijdragen in dit opvoeden tot vrede. Aardrijkskunde biedt de mogelijkheid andere volken beter te leren kennen en begrijpen. In de taalvakken kan de vredesgedachte gepropageerd worden door aangepaste lees- en geheugenstukjes, opstellen en spreekbeurten. In de lessen wiskunde kunnen wij in cijfers aantonen wat een oorlog ons gekost heeft en wat bewapening ons nog steeds kost. Cijfers, die dan kunnen omgezet worden in nuttige zaken, zoals huizen, hospitalen, scholen...

Het meeste zal echter wel afhangen van de persoonlijkheid van de onderwijzer. Bij het zeer jonge kind speelt die een grote rol, omdat het daar minder gaat om het verstandelijk begripen dan wel om het vormen van het karakter en het aankweken van methodes. Het voorbeeld van de onderwijzer en de mate waarin hij zijn eigen agressiviteit weet te controleren zijn van het grootste belang. Iemand, die tot het onderwijs komt - zoals een ander politiegagent of rechter zou worden - door een onbewuste drang naar autoriteit, zal nooit een goed onderwijzer zijn. Evenmin als diegene, die er toe aangetrokken wordt door de voordelen, - de vaste betrekking, de verlofdagen ... Meer dan een beroep is het onderwijs een roeping, waarin de liefde tot het kind primeert. Grote aandacht moet dan ook geschonken worden aan de keuze en de opleiding van de kandidaat-onderwijskrachten. We zouden kunnen stellen dat bij hen dezelfde karaktertrekken en kwaliteiten moeten aanwezig zijn, die we graag bij het kind ontwikkeld zien : liefde tot mensen en dingen - waardoor gemeenschapszin, d.w.z. samenvoelen en - werken met anderen, fair-play, verdraagzaamheid, zelfdiscipline en verantwoordelijkheidszin. Maar ook nieuwsgierigheid, zin voor avontuur en humor, nuttig vooral als wij te maken hebben - of als het kind te maken heeft - met moeilijke situaties.

Het spreekt vanzelf, dat de opleiding van de kandidaat-onderwijzer in dezelfde geest dient te gebeuren, dat ze minder gericht moet zijn op het vergroten van de verstandelijke bagage dan wel op het verwerven van beroepsbekwaamheid, psychologische kennis van het kind en zelfontplooiing, d.w.z. de ontwikkeling van de eigen persoonlijkheid en het zich inleven in de rol van opvoeder. Een actieve medewerking aan jeugdgroepen of -bewegingen kan die ontwikkeling alleen maar gunstig beïnvloeden en kan tevens veel bijbrengen wat betreft de kinderlijke agressiviteit, - een moeilijk probleem, gezien in het kader van de opvoeding tot vrede. In hoeverre immers is die agressiviteit aangeboren ? In hoeverre is ze een reactie op de kinderlijke frustratie ? (En in dit geval moet de frustratie opgespoord en bestreden worden). In hoeverre kan ze gesublimeerd worden, d.w.z. omgebogen op betere banen ? B.v. door middel van fysieke en creatieve activiteiten, door het aanmoedigen van collectief werken en spelen, het stimuleren van vindingrijkheid en

zelfwerkzaamheid, het toepassen van actieve methodes, enz. Met dwang en autoriteit bereikt men hier zeer weinig.

Kennis van het kind betekent niet alleen psychologische - dus theoretische - kennis. De opvoeder moet op de hoogte zijn van de ganse leefwereld van het kind. Zo moet er in het opleidingsprogramma tot onderwijzer een plaats ingeruimd worden aan de studie van de jeugd- en kinderliteratuur, van film, toneel, speelgoed... Dit moet de leerkracht toelaten ook op dit terrein raad en leiding te geven en, waar dit mogelijk is, een klasse- of schoolbibliotheek samen te stellen. Heel wat „grimmige sprookjes“ zijn inderdaad totaal ongeschikt voor kinderen en kunnen complexen, voornamelijk angstcomplexen, opwekken. Geweld en wreedheid zijn natuurlijk totaal uit den boze. Bovennatuurlijke elementen - kabouters, reuzen, elfen en tovenaars - moeten menselijk blijven. Het goede moet uiteindelijk zegevieren over het kwade. Poppenkast, toneel en film bieden oneindige mogelijkheden in het onderwijs. Meer dan verhalen, versjes, liedjes, spreken ze de kinderen aan, omdat ze een levend beeld brengen, dat emotioneel aangevoeld en meebeleefd wordt.

Al die middelen helpen ons het kind op te voeden tot begrijpen van, meevoelen met en eerbied en liefde voor het omringende, - voor de dingen, de planten en dieren, en daardoor ook voor de mensen. Niet alleen theoretisch, ook in het werkelijke leven, b.v. door het helpen van schoolkameraadjes, ouders, burens... Dit zal later ook de houding bepalen tegenover „vreemden“, wanneer het kind zich bewust wordt van het bestaan van andere mensengroepen dan die waartoe het behoort volgens nationaliteit, godsdienst, taal, enz.

Vermits opvoeden zowel in de school als in het gezin gebeurt, moet er een samenwerking zijn tussen school en ouders, b.v. in een schoolraad, waarin, voor het voortgezet onderwijs, ook de leerlingen en studenten hun vertegenwoordiging kunnen hebben. Het opvoeden tot vrede kan enkel baat vinden bij een medewerking van de ouders. B.v. bij de keuze van leesboeken. Of wanneer ze kunnen overtuigd worden van de schadelijke invloed van geweld in zekere TV-programma's - ook voor kinderen -, of van oorlogsspeelgoed of andere spelletjes, die de agressiviteit in de hand werken.

Tenslotte zou ook de studie van oorlog en vrede - de polemologie dus - deel moeten uitmaken van het normaal-schoolprogramma, als afzonderlijk leervak, of als deel van het vak geschiedenis. Die polemologische kennis vormt dan een stevige, wetenschappelijke basis, waarop het opvoeden tot vrede kan steunen.

Tot nog toe heeft de vredesgedachte nog nooit een noemenswaardige plaats ingenomen in de opvoeding van jonge mensen. Vrede - en oorlog - maken werd uitsluitend gezien als het werk van staatslieden en politici. De gewone burgers hadden op dat gebied niets in de pap te brokken. Opvoeden tot vrede betekent nu echter ook, de jonge mensen doen inzien, dat ook zij meebe-slissen over oorlog en vrede en dat het van onverantwoordelijkheid getuigt wanneer zij lijdzaam toezien op

wat door de machthebbers van de wereld bekookstofd wordt.

En zo is opvoeden tot vrede ook synoniem met opvoeden tot democratie en politiek bewustzijn.

Enkele naslagwerken :

- „Hoe leren we de vrede“ door Drs. S.C. Derksen ; Uitg. J.B. Wolters, Groningen.
- UNESCO-uitgaven : „La jeunesse et la paix“, 1964. „La compréhension internationale à l'école“, 1965.

P.S. Deze bijdrage werd opgesteld voor een tijdschrift voor kandidaat-onderwijzers.

5,8 MILJOEN WERKLOZEN IN DE EEG

REPLIQUES • COMMENTAIRES ET REPLIQUES

Volgens de Europese Commissie daalde het aantal werklozen in februari in de EEG voor februari met 2 procent. Dit betekent dan toch nog 5,8 miljoen werklozen en in vergelijking met februari 1976 niet minder dan 3 procent hoger.

Het valt op dat steeds meer gediplomeerden getroffen worden. „Der Spiegel“ publiceerde de cijfers van het Instituut voor de tewerkstelling van de Duitse Bondsrepubliek waaruit blijkt dat er niet minder dan 37.000 gediplomeerde werklozen zijn. Hieronder bevinden zich 12.000 ingenieurs, 6.000 wetenschapsmensen, 1.500 juristen, 4.000 leraars, enz.

Voor 1978 voorziet men 30.000 personen te ontslaan in wetenschappelijke instituten en het onderwijs. Volgens het plan van het ministerie van Financiën moet het aantal leraars tegen 1985 met 200.000 verminderd worden daar waar de vakbond van het onderwijs er op wijst dat er ongeveer 300.000 leraars te kort zijn voor een normaal verloop. Volgens experts zou het aantal werkloze „gediplomeerden“ in de jaren tachtig in de wereld de 2 miljoen bereiken.

In het hierboven kartoon uit „Unsere Zeit“ zegt de bediende van de werkbeurs „Waarom praten jullie steeds over werkloosheid ? Wij zijn toch voorstanders van de vrije onderneming. Jullie zijn geleerde mensen die dit toch naar waarde kunnen schatten“.

BENT U OOK EEN VAN DIE VIER MILJARD MENSEN ?

Indien het huidige groeiritme van 1,9 procent per jaar aanhoudt zal de wereld in 2011 de acht miljard, t.t.z. het dubbel van het huidige aantal bewoners hebben bereikt. Dit staat in het „Demografisch Jaarboek van de Verenigde Naties voor 1975“. De meest bevolkte tien landen waren : China, India, de Sovjet-Unie, de Verenigde Staten, Indonesië, Japan, Brazilië, Bangladesh, Pakistan en Nigeria. Ten tijde van deze laatste VN-telling woonde meer dan de helft van de wereldbevolking - 56,9 procent in Azië, 11,9 procent in Europa, 10,1 procent in Afrika, 8,2 procent in Latijns-Amerika, 6,4 procent in de Sovjet-Unie, 6 procent in Noord-Amerika en 0,5 procent in Oceanië. De grootste bevolkingsexplosie heeft plaats in de armste landen.

Wat de continenten betreft, werd de grootste aanwas genoteerd in Afrika en de laagste in West-Europa waar in twee landen, West-Duitsland en Malta, de bevolking afneemt met resp. 0,2 en 0,7 procent. In Europa ligt in 26 van de 37 landen de bevolkingstoename beneden 1 procent. Veertig van de 47 Afrikaanse landen hebben groeipercentages van 2 of meer, tien ervan van meer dan 3 procent. In Azië zijn er 33 landen met een aanwas van 2 procent of meer. Veertien van die landen hebben een groeipercentage van 3 of meer. Het merendeel van de landen met de hoogste geboortecijfers ligt in Afrika : Senegal en Niger met ca. 55 geboorten per 1.000 inwoners, gevolgd door Zambia (52), Togo (51) en Mali, Rwanda, Benin, Liberia, Yemen (50). Oostenrijk heeft het laagste geboortecijfer ter wereld, nl. 12,3. Het wordt gevolgd door België met 12,7, de V.S. (14,7), Canada (15,4), Singapore (17,8), Japan (18,6), Barbados (18,9), Uruguay (19,1), Hong-Kong (19,3) en de Nederlandse Antillen (20).

In Zweden is het kindersterfte percentage het laagst, nl. 8,3 overlijdens op 1.000 levend geboren baby's. Daarna volgen : Finland (10,2), Noorwegen (10,5), Nederland (10,6), Japan (10,8), IJsland (11,1), Denemarken (11,5), Frankrijk (12,1), Zwitserland (12,5), Spanje (13,8), Singapore (13,9), Luxemburg (14,8), Canada (15) en Engeland en Wales (15,8).

De jongste beschikbare cijfers geven aan de andere kant kindersterftecijfers te zien van meer dan 75 per 1.000 in acht Afrikaanse en Latijns-Amerikaanse landen : Boeroendi (150), Chili (77,8), Guatemala (81,2), Kaap Verdische Eilanden (78,9), Lesotho (114,4), Liberia (159,2), Malawi (142,1) en Rwanda (132,8).

In de meeste landen leven de vrouwen langer dan de mannen. In Noorwegen hebben de vrouwelijke baby's de hoogste levensverwachting, nl. 77,6 jaar. Zweden is het land met de hoogste levensverwachting voor mannen, nl. 72,1 jaar. Vrouwen kunnen gemiddeld ouder dan 75 jaar worden in Nederland, Frankrijk, Canada, Denemarken, IJsland, Zwitserland, Puerto Rico, Wit-Rusland, de V.S., Engeland, Wales en Hong-Kong. Een levensverwachting van meer dan 70 jaar voor mannen

werd genoteerd in Noorwegen, Nederland, Japan, Denemarken, IJsland, Zwitserland en Israël.

Anderzijds ligt in de meeste Afrikaanse landen de levensverwachting beneden de 50 jaar, in 19 Afrikaanse landen zelfs onder de 40 jaar. In het merendeel der Europese en Noord-Amerikaanse landen en in Noord- en Zuid-Amerika kunnen zowel mannen als vrouwen gemiddeld ouder dan 60 jaar worden.

Het Demografisch Jaarboek voor 1975 bevat o.m. nog de volgende interessante gegevens :

- Het aantal legale abortussen dat om medische redenen werd verricht, is in de afgelopen tien jaar sterk gestegen in West-Europa, maar sterk gedaald in Polen, Hongarije en Tsjecho-Slovakije.
- Guinee Bissau in West-Afrika heeft het hoogste aantal buitenechtelijke geboorten per jaar. In 1975 kwamen er per 1.000 inwoners 88,7 buitenechtelijke kinderen ter wereld. Egypte, Jordanië en Mauritius, landen met een voornamelijk Mohammedaanse bevolking, hadden op dit punt een cijfer van bijna 0.
- Van de landen in het zuiden van Azië had Bangladesh volgens het Jaarboek het hoogste geboortecijfer - 49,5 per 1.000 inwoners. In Pakistan was het cijfer voor 1975 47,4 per 1.000 inwoners, terwijl India met het betrekkelijk lage 34,6 genoteerd werd.

Uit het jaaroverzicht blijkt nog dat zwangerschapsonderbreking vooral in Scandinavische landen sterk is toegenomen. In verschillende periodes, lopend van 1964 tot 1974, steeg het aantal legale abortussen in Zweden van 6.208 naar 30.630, in Denemarken van 5.750 naar 24.868, in Finland van 5.219 naar 23.162 en in Noorwegen van 5.015 naar 15.171.

De Verenigde Staten vermeldde 186.119 legale abortussen in 1970, maar dat aantal was in 1971 al meer dan verdubbeld tot 480.259.

Daar stond weer tegenover dat het aantal abortussen in Polen van 225.9991 daalde tot 214.387, in Hongarije van 187.527 tot 102.022 en in Tsjecho-Slovakije van 96.421 tot 83.604.

In het handboek vindt men bovendien nog een lijst van de dichtstbevolkte steden ter wereld :

1. Shanghai	10.820.000
2. Tokio	8.640.000
3. Mexico-Stad	8.591.750
4. New York	7.646.818
5. Peking	7.570.000
6. Londen	7.281.080
7. Moskou	6.941.961
8. Bombay	5.970.575
9. Kaïro	5.715.000
10. Seoel	5.433.198
11. Sao Paulo	5.186.752
12. Djakarta	4.576.009

Volgens het Jaarboek wordt bij deze cijfers slechts rekening gehouden met die bewoners die binnen de grenzen van de genoemde steden wonen en niet met die in de omliggende gemeenten.

BOEKHANDEL

DE FAKKEL

Pluimstraat 14, Kortrijk
Tel. 056/ 22.13.16

Men vindt er de NIEUWSTE BOEKEN
en GROTE KEUS JEUGDWERKEN

Korting voor rechthebbenden.

ONTDEK CUBA

Een belangwekkende rondreis waarbij, naast het kulturhistorisch patrimonium en het natuurschoon, ook de economische en sociale problemen van het land aan bod komen.

Een 17-daagse reis, vliegen inbegrepen.

Vertrekdata : 8 juni (34.750 fr.);

9 juli en 6 augustus (38.950 fr.).

Nadere inlichtingen : „VZW - VOLKSTOERISME”
Erkende Vereniging voor sociaal toerisme,
Stalingradlaan 78, 1000 Brussel.

De „Topboekhandel”
ALLE UITGAVEN
Meer dan 300.000 „pocket”
boeken in 6 talen

CORMAN

Ravensteinstraat 28-30
1000 Brussel
Tel. 02/ 511.67.29

Sociale Zetel :
Ad. Buylestraat 51
8400 Oostende
Tel. 059/ 70.27.24

Kustlaan 169 en
Strandstraat 9
8300 Het Zoute
Tel. 050/ 60.18.28

Het boek dat u zoekt is
er. Zoniet CORMAN
zoekt en vindt.
M. CORMAN,
Oostende
Prk. 16.83.33

BOEKENFONDS MARNIX

Heeft steeds een uitgebreide keus van :

- Literaire
  - Wetenschappelijke
  - Politieke
- boeken.

Alsook :

- Engelse
(Penguin - Pelican...)
  - Franse
(Livre de Poche - 10/18...)
  - Duitse
(D.T.V. - Goldmann...)
- pocketseries.

AJUINLEI 18 - 9000 GENT
(evenwijdig met Veldstraat)

Tel. 091/ 25.10.92
Doorlopend geopend van 8.30 u. - 18.30 u.

VRIJE TOEGANG

ALLE GOEDE DINGEN BESTAAN IN 3

1. KWALITEIT

alleen grote merken :

PHILIPS - AEG - GRUNDIG - BAUKNECHT - SIEMENS - DUAL - BRAUN - TOSHIBA

2. PRIJS

de laagste prijzen voor elektrische huishoudtoestellen in onze discount-afdeling.

3. SERVICE

eigen gespecialiseerde technische dienst, gegarandeerde herstelling van alle merken.

Stereo & HiFi
Stereo & HiFi
Kleuren TV
Huishoudapparaten

Electros

aan het stadhuis te Oostende.